

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1927 ÁPRILIS 28-ÁN
ORADEA—NAGYVÁ-
RADON TARTOTT

TAVASZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

1927.
BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD.

A BIHARI REF. EGYHÁZMEGYE

1927 ÁPRILIS 28-ÁN
ORADEA—NAGYVÁ-
RADON TARTOTT

TAVASZI RENDES KÖZGYÜLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE.

KIADTA:
AZ EGYHÁZMEGYE.

1927.
BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD.

A bihari református egyházmegye 1927. évi április hó 28-án Oradea—Nagyváradon a tanítónőképző-intézet disztermében tartott tavaszi rendes közgyűlésének

Tárgysorozata:

1. Megalakulás és a gyűlés megnyitása. [Imádkozik Tarnóczi Lajos esperes, megnyitó beszédet mond Telegdi József gondnok.] Előadó: Vadai Béla.
2. Felsőegyházhatóságihatózatok. Előadó: Vadai Béla.
3. Bancsik János nagyvárad-velencei kántortanítónak tanítóképviseelővé történt megválasztása. Előadó: Vadai Béla.
4. Tatár Zoltán eltávoztása és egyházmegyei tisztségeiről való lemondása. Előadó: Baka Béla.
5. Esperes időszaki jelentése. Előadó: Baka Béla
6. Egyetemes lelkészértekezlet előterjesztései: a) javaslat az egyházfegyelmi törvénytervezetre nézve; b) javaslat a stóladijak felemelésére; c) az egyházmegyei lelkészi temetkezési pénztár működésének megindítása. Előadó: Baka Béla.
7. Egyházmegyei gyámintézet alapszabályai. Előadó: Könyves János.
8. Tanügyi bizottság jelentése: Előadó Könyves János.
9. Hodor István váradlesi lelkész kérvénye kisajátított földjeiért kártalanítás iránt. Előadó: Baka Béla.
10. Kuki Zoltán kérelme mellékfoglalkozásainak engedélyezése iránt. Előadó: Baka Béla.
11. Esperesi hivatalért kívánt évi haszonbér. Előadó: Baka Béla.
12. Biharpüspöki-i földeladás engedélyezése. Előadó: Soos István dr.
13. Borsi rendkívüli adó megerősítése. Előadó: Soos István dr.
14. Pusztaiújlaki 2-ik tanítói állás megszüntetésének jóváhagyása. Előadó: Soos István dr.
15. Váradlesi templomjavítás ügye. Előadó: Soos István dr.
16. Egyházmegyei közigazgatási pénztárnok választása. Előadó: Vargha László.

17. Az egyházmegye 1927. évi költségelőirányzata.
Előadó: Vargha László.

18. Számvevőszék jelentése az egyházmegye és az egyes egyházközségek megvizsgált számadásairól, ezzel kapcsolatban Baka Béla, Balajthy Jenő és Könyves János kérvénye 500 leu birság elengedése iránt. Előadó: Vargha László.

19. A belmissziói bizottság jelentése. Előadó: Bodnár Gábor dr.

20. A nagyváradai egyházban a réti parochiális kör megszervezése. Előadó: Bodnár Gábor dr.

21. Pelbárthidai presbitérium kérelme az ifjúsági könyvtár tőkéjének a közszükségleti pénztárba utalása iránt. Előadó: Soos István dr.

22. A nagyváradai presbitérium felebbezése egyházmegyei határozat ellen. [a tanítónőképző adósságainak lélekszám szerint való kivetése.] Előadó: Baka Béla.

23. A jákóhodosi templomjavítás ügyében hozott határozat jóváhagyása. Előadó: Soos István dr.

Birósági ügyek:

A) közigazgatásiak:

1. Farkas Zsigmond nagyváradai egyháztag felebbezése egyházi adókivetés ellen. Előadó: Ujfalusi Sándor dr.

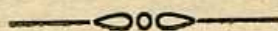
2. Kovács Gábor nagyváradai egyháztag felebbezése egyházi adókivetés ellen. Előadó: Ujfalusi Sándor dr.

3. Váry Rózsa bihari tanítónő fizetés ügye. Előadó: Ujfalusi Sándor dr.

B) fegyelmi:

1. Szőke Lajos bihari presbiter fegyelmi ügye. Előadó: Baka Béla.

A BIHARI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE
1927 április 28-án Oradea—Nagyváradon
tartott tavaszi rendes közgyűlésének
JEGYZŐKÖNYVE.

Jelen voltak: Tarnóczi Lajos esperes és Telegdi József gondnok elnöklete alatt:

Major Gyula, Könyves János, dr Bodnár Gábor, Szücs László, Balajthy Jenő lelkészi; Udvarhelyi Béla, Szüls Aladár, dr Sarkady Sándor, Török Győző világi tanácsbírák.

Baka Béla, Vadai Béla lelkészi, dr Soos István, Vargha László világi jegyzők;

Nagy Mihály, Zöld István, Bancsik János tanító-képviselők.

Dr Czeglédy Miklós e. m. ügyész.

Az egyházközségek képviselőiben:

Biharról: Tarnóczi Lajos l., Mákocsi Gyula g.

Biharpüspökiből: Balajthy Jenő l., Szalaknai József g.

Biharszentjánosról: Könyves János l., Szilágyi Imre g.

Borsról: Bagoly Bertalan l., Szőke Lajos g.

Élesdről: Vadai Béla l., Makai Kálmán pr.

Fugyiből: Danka József l., Szatmári Sándor g.

Fugyivásárhelyről: Danka József beszolg. l., Bélfenyéri Gábor g.

Hegyközcseréteiről: Szücs László l., Szilágyi István g.

Hegyközkovácsiból: -----, K. Szabó Ferenc g.

Hegyközpályiból: Kovács Antal l., Munkácsy Sámuel g.

Hegyközsáldobágyról: ----- Lucskai Bálint g.

Hegyközüjlakról: Szentimrey Dániel l., Petri Imre g.

Jákóhodosról: dr Bodnár Gábor l., Nagy Lajos g.

Kisszántórol: Babicsák József l., -----

Köröskisjenőből: Székely Ernő l., Kis Mihály g.

Mezőtelegről: Baka Béla l., Sági Lajos prb.
 Mezőtelkiből: Nyeste István l., -----
 Nagykakucsról: Kulcsár Andor beszolg. l., Kovács J. g.
 Nagyszántóról: Tunyogi János l., Gáti István g.
 Nagyváradról: Matkó Benjámín prb., Kágyi Lajos prb.,
 Boros Péter g.
 Nyüvedről: Paulik Béla l., Farkas Lajos g.
 Örvéndről: Biró Ferenc l., Bogáti Mihály prb.
 Paptamásiból: Major Gyula l., N. Szabó Sándor prb.
 Pelbárthidáról: Holkó József l., Berecky Lajos g.
 Pósalakáról: Fodor József l., -----
 Pusztajlakról: Kádár Miklós l., -----
 Révről: Kulcsár Andor l., Kovács Sándor g.
 Siterről: Barcsa Mihály l., R. Varga Lajos g.
 Szalárdról: Surányi Lajos l., Kovács Sándor g.
 Váradlesről: Hodor István l., Komendát Sándor g.

1. szám. Tarnóczi Lajos esperes magasszárnyalásu imádsága után Telegdi József e. m. gondnok megnyitó beszédében rámutatván egyházmegyénk bel és külállapotának szomorú, sötét helyzetére, másfelől örömmel jelentvén, hogy Sulyok István püspökünk állásában végleg meg lett erősítve s iskoláink segélyezéséhez való hozzájárulását a kormány bejelentette, a közgyűlés megjelent tagjainak szíves üdvözlésével

a bihari egyházmegye rendes közgyűlését megnyitotta.

2. szám. Vadai Béla lelkészi jegyző a megbízó levelek beszédésével megbízatván

a megbízó levelek átvizsgálása után a közgyűlés megállapítja a szavazati joggal bíró tagok névsorát (l. a jegyzőkönyv elején) azt a megbízott jegyzővel felolvasztatja s a lörvényszerű megalakulást megállapítja.

3. szám. Távolmaradásukat kimentették: Sulyok István, Bódogh János, Kiss Károly lelkészek, Nagy Vilmos lelkészi, dr. Ujfalusi Sándor világi tanácsbírók,

Berecz József mezőtelki-i, Kálmán Sándor pusztajlaki, Debreczeni József kisszántói gondnokok.

Községülésünk nevezettek távolmaradását igazolja.

4. szám. Távolmaradását nem mentette ki: Csernák Béla nagyváradai lelkész.

Községülésünk az esperest megbizza, hogy az igazolatlanul távolmaradóval szemben a vonatkozó egyházmegyei szabályrendelet szerint járjon el.

5. szám. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlésnek Konrád Géza időközben elhalálozott fogyvásárhelyi lelkész felebbezése tárgyában hozott 143—1926. sz. határozata, mely határozat a felebbezésnek helyt adott s az egyházmegyei közgyűlés 62—1926. sz. határozatát megváltoztatta olyképen, hogy Konrád Géza fogyvásárhelyi lelkész s egyházkerületi pénztárnok lelkészi teendőit 1927. év január hó 31-ig Nagyváradról lássa el.

Községülésünk, amidőn az egyházkerületi határozatot tudomásul veszi, az időközben elhalálozott Konrád Géza volt fogyvásárhelyi lelkész, egyházkerületi és egyházmegyei pénztárnoknak érdemeit jegyzőkönyvének más lapján megörökíti.

6. szám. Egyházkerületi közgyűlés szám nélkül hozott határozatában kimondotta és elrendelte, hogy a díjlevelek terménybeli járandóságai természetben szolgáltatassanak ki vagy a mai értéknek megfelelően váltassanak meg, lehetőleg rövid, legfeljebb 3 évhez kötötten.

Községülésünk, amidőn a kerületi határozatot tudomásul veszi, a lelkészi és tanítói díjlevelek természetben vagy a piaci árakon való megváltásának kiszolgáltatását minden alkudozások kizárásával kötelezően ismételtelen elrendeli.

7. szám. Egyházkerületi közgyűlés az esperesi kar javaslatára szám nélkül hozott határozatában az egyházkerületi közgyűlésre küldendő képviselőknek a számát az 1927 január hó 1. napjától kezdve az egyházmegyék népességének aránya szerint a következőkben állapította meg:

bánáti egyházmegye	25,083 lélek	21	egyházközség	után	1	lelkészi,	1	világi
bihari	48,606	30	"	"	2	"	2	"
érmelléki	55,052	34	"	"	2	"	2	"
nagybányai	41,821	50	"	"	3	"	3	"
nagykárolyi	15,288	17	"	"	1	"	1	"
nagyszalontai	53,109	30	"	"	2	"	2	"

képviselőt küldjön ki kebeléből.

Közgyűlésünk, amidőn a kerületi határozatot tudomásul veszi, a bihari egyházmegye részéről lelkészi képviselőül: Major Gyula eddigi képviselő mellé Tarnóczi Lajos bihari lelkészt, világi képviselőkül: dr Sarkadi Sándor és dr Ujfalusi Sándor egyházmegyei tanácsbírákat, pótképviselőkül dr Bodnár Gábor jákóhodosi lelkészt és Szüts Aladár egyházmegyei tanácsbírókat választja meg, illetve küldi ki.

8. szám. Egyházkerületi közgyűlés tekintettel azon testvéri szolgálatokra, amelyeket a kolozsvári theol. fakultás hittanhallgatóink nevelése körül teljesít, 124—1926. sz. határozatában kimondotta és elrendelte, hogy minden egyes gyű'ekezet a jelen évi febr. hó utolsó vasárnapjának a perselypénzét nevezett fakultás épülete kiépítési költségének a fedezésére fordítsa s a befolyt összeget az esperesi hivatal útján az egyházkerületi pénztárba szolgáltatassa be.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi annak megemlítésével, hogy fenti célra az esperesi hivatal útján egyházmegyénk területén begyűlt perselypénzből 3800 leu összeget szolgáltatott be az egyházkerületi pénztárba.

9. szám. Egyházkerületi közgyűlés a királyhágó-melléki egyházkerület területén lakó s a kolozsvári theol. fakultáson tanuló theologus ifjak azon kérelmére, mely szerint a kerület őket tanulmányaik elvégzésében anyagi támogatásban részesítse, az érdekesebbek részére pedig külföldi tanulmányok végzése céljából stipendiumokat eszközöljön ki, 123—1926. sz. határozatában kimondotta, hogy egyházunk jövő lelkészeinek és tanítóinak segélyezéséről intézményesen gondoskodik s ezen célból tanulmányi alapot létesít s elrendeli, hogy nevezett alap javára minden egyházközség lélekszáma után 1 (egy) leu adót vessen ki s állítson be már az 1927. évi költségvetésébe s szolgáltasson be minden év okt. 31-ig az egyházkerületi pénztári hivatalba.

Közgyűlésünk, amidőn az egyházkerületi határozatot tudomásul veszi, felhívja az egyes egyházközségek lelkészeit és presbitériumait a rendeletnek pontos betartására s a perselypénzeknek minden év okt. 31-ig a kerületi pénztárba való beszolgáltatására.

10. szám. Egyházkerületi közgyűlés 113—1926. sz. határozatában utasítja a lelkészeket, hogy a hétköznapi istentiszteleteket, ahol eddig nem volt szokásban, haladéktalanul kezdjék meg, a hiveket szorgalmasan látogassák s pásztori építő munkájukat önfeláldozó szeretettel végezzék; utasítja továbbá az egyházközségeket, hogy a reformáció vasárnapját megelőző vasárnapon sajtóvasárnapot tartsanak, amely vasárnapi perselypénz egy vallásos néplap alapjának a javára és létesítése végett az egyházkerületi pénztárba beszolgáltatandó.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

11. szám. Egyházkerületi közgyűlés több egyházmegyének vallási, iskolai és egyéb sérelmek tárgyában hozott s felterjesztett határozatait kapcsán 135—1926. sz. határozatában kimondotta, hogy mivel e tárgyban közvetlenül a közoktatásügyi miniszter urtól a többi kisebb-

ségi iskolák képviselőivel együttesen a sérelmek megszüntetését már nyomatékosan kérte, újabb intézkedéstételeit nem tartja szükségesnek, kivéve az aradi tanfelügyelő sérelmezett 70—1925. sz. átiratát, melyet mint vallásügyi sérelmet panasz tárgyává tesz a püspök úr útján a vallás és művészeti miniszter úrnál.

Közigyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

12. szám. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlés 129—1926. számú határozata, mely szerint

az egyházkerületi közgyűlés elrendelte, hogy a lelkészi hivatalok a magyar nyelven kiállított anyakönyvi kivonatokat párhuzamosan román szövegben is adják ki, hogy ez által hűveinket a fordítás költségeitől megkíméljék, e célra egy ugyanazon íven külön magyar és külön román szövegű nyomtatványokat készíttetett,

elrendelte továbbá, hogy minden lelkészi hivatal részére kettős (román és magyar) nyelvű hivatalos bélyegző készíttessék, mely bélyegzőn a helység neve a magyar szövegben is a román hivatalos elnevezéssel tüntetendő ki,

a kettős nyelven kiállított kivonatok pecsét díját 40 leiben állapította meg.

13. szám. Egyházkerületi közgyűlés az új elemi iskolai nyomtatványok kötelező használata tárgyában 149—1926. sz. határozatában kimondotta és felhívta az esperesi hivatalokat, hogy mindazon iskolafenntartókkal szemben, amelyek az inspectorátus által is approbált kétnyelvű elemi iskolai nyomtatványokat mellőzik, fegyelmi úton járjanak el, annyival is inkább, mivel ezen új és a törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelő nyomtatványok mellőzése az iskolák életére is súlyos következményekkel jár.

Közigyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

14. szám. Egyházkerületi közgyűlés 128—1926. sz. határozatában a kultur-taxa elengedését kérelmező egyházak kérését egyenkénti elbírálás és megfelelő intézkedés s erről szóló jelentéstétel végett a kulturadó-bizottság elnökének hatáskörébe utalja.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

15. szám. Olvastatott az egyházkerületi közgyűlésnek az egyházkerület Nyugdíj és Gyámintézetének alapszabály tervezete, megszervezése és működésének megkezdése tárgyában 136—1926. sz. alatt hozott határozata.

Közgyűlésünk a kerületi határozatot tudomásul veszi.

16. szám. A szavazatbontó-bizottság jelenti, hogy az egyházmegyei közgyűlésnek 65—1926. sz. határozatával a Várkonyi Imre volt biharpüspöki-i kántortanítónak az egyházmegye területéről való ellávozása folytán megüresedett egyházmegyei tanítóképviselői állásra elrendelt szavazás alkalmával 30 egyházközségből 30 láthatóan érvényes szavazat adatott be. A 30 egyháztól beérkezett 36 érvényes szavazat a következőképen oszlott meg:

Bancsik János Nagyvárad-velencei kántortanító	kapott	16 szavazatot
Zsigó Károly paptamási-i	„	8 „
Bogáti Mihály örvéni	„	3 „
Eördögh Imre siteri	„	2 „
Czeplédi Sándor nagyszánlói	„	2 „
Herczegh Kálmán biharpüspöki-i	„	2 „
Varga Ferenc hegyközkovácsi-i	„	2 „
Kalas Sándor biharszentjánosi	„	1 „

Közgyűlésünk, amidőn a választás eredményét tudomásul veszi, Bancsik János Nagyvárad-velencei kántortanítót 16 érvényes szavazatánál fogva szabályszerűen megválasztott egyházmegyei tanítóképviselőnek jelenti ki 1927 január 1-től, 1929 dec. 31-ig terjedő időre.

17. szám. Tatár Zoltán e. m. tanácsbíró az esperesi hivatalhoz intézett levelében bejelenti, hogy a körülmények kényszere folytán Magyarországra költözvén át: e. m. tanácsbírói tisztségéről lemond.

Egyházmegyei közgyűlésünk mély sajnálattal értesül Tatár Zoltán eltávozásáról. Az ő puritán bírói jelleme, egyháza iránti buzgalma és szeretete, többször a helyettes elnöki tisztségben is megnyilvánult higgadt bölcsessége: elévülhetetlen érdemeket szerzett és maradandó nyomokat hagyott egyházmegyénk életében. Amidőn az egyházmegye érdekében kifejtett jegyzői, majd tanácsbírói működését egyházmegyei közgyűlésünk hálás elismeréssel és köszönettel iktatja jegyzőkönyvébe, erről őt jegyzőkönyvi kivonatban értesítvén: az eltávozóra Isten gazdag áldását kéri.

Közgyűlésünk elrendeli a Tatár Zoltán eltávozásával megüresedett világi tanácsbírói tisztség betöltését s a szavazatok beadásának határidejét folyó évi június hó 1. napjában állapítja meg.

18. szám. Sándor Lajos pusztalaujlaki k.-tanító bejelenti, hogy egyházmegyei tanítóképviselői s tanügyi bizottsági tisztségéről lemond.

Közgyűlésünk a lemondást tudomásul veszi, a megüresedett tanítóképviselői tisztségre a szavazást elrendeli s a szavazatok beadásának határidejét június hó 1-ben megállapítja.

19. szám. Olvaslatolt az esperes időszaki jelentése.

Nagytiszteletű és Nagyságos Egyházmegyei közgyűlés!

A múlt év november 5-én tartott egyházmegyei közgyűlésünk óta elnökségi hatáskörben elintézt, illetve közgyűlési jóváhagyást igénylő ügyekről alábbiakban van szerencsém jelentésemet betérjeszteni.

1. A mult gyűlésről távolmaradtakat igazolásra hívtam fel, amikor Hegyközujlak világi képviselője betegséggel, Nagykakucs világi képviselője a vonatról való lekéséssel, Pósalaka és Szalárd világi képviselője váratlan és halaszthatatlan másnemű hivatalos elfoglaltsággal hitelt érdemlően igazolták elmaradásukat.

Közgyűlésünk esperes jelentését tudomásul veszi és nevezettek távolmaradását igazolja.

2. Mult gyűlésünkön nyert megbízás alapján a váradlesi lelkészi javadalmi föld kisajátításának ügyét memorandumban foglalva felterjesztettem egyfelől az egyházkerületre, másfelől a minisztériumba. Az ügyben való közbenjárásra felkért egyéntől azonban a mult év december 16-án kedvezőtlen választ nyertem, mert a törvény a lelkészi javadalmi föld besajátításához az anyaegyházban 300 lélekszámot kíván, filiákban pedig, ahol 10 holdat adnak javadalmi földnek, 100 lélekszámot. Az egyházkerület felterjesztésének azonban valamivel kedvezőbb eredménye lett, amennyiben előszóval nyert értesülésem szerint, Váradlesen, ahol a lélekszám alig haladja meg a 100 at, visszaadták a filiáknak járó 10 hold lelkészi javadalmi földet, míg a hiányzó 22 holdat pedig kényszerbérlet gyanánt adják vissza a lelkésznek a helyi földigénylők által fizetett évi haszonbér ötszöröséért. Az ügy ebben az alakjában jelenleg a vármegyei agrárbizottság előtt van, ahol a lelkész és az egyházmegyei ügyész ur képviselik egyházunk érdekét. Ha a kérdés a fenti módon nyer végleges megoldást, felmerül az, vajjon ki fizesse a lelkészi föld haszonbérét, amikor a lelkész 32 hold földfizetésre választatott?

Közgyűlésünk esperes jelentését tudomásul veszi. Teljes tudatában van annak, hogy a váradlesi egyház és lelkészi állás sorsa fordul meg a lelkészi föld kérdésének megoldásán, épen azért felkéri és megbizza úgy az elnökséget, valamint az egyházmegyei ügyészt, hogy ebben a nagyfontosságú ügyben minden lehetőt igye-

kezzenek elkövetni. A tervezett haszonnal való megterhelésről pedig lelkész adjon egyházmegyénknek jelentést.

3. A mult gyűlés 62—3. sz. határozata alapján felhívtam a nagykakucsi presbitériumot a lelkészi állás díjlevelének kiadására, hogy az állás meghirdethető legyen. A presbitérium a lelkészi díjlevelet a koronamegváltás ártértekelésével 110 leuban váltotta meg. Ugyanekkor kaptam a püspök ur értesítését, mely a minisztérium 49.838 és 50.370—1826. sz. rendeletei alapján tudatja, hogy a jövőben a minisztérium csak azoknak a lelkészeknek folyósít államsegélyt, akiknek gyűlekezetében 200 családnál több van. Erre való hivatkozással ismételtén felhívtam a presbitériumot a lelkészi díjlevél tételeinek természetben vagy a mai viszonyoknak megfelelő megváltási árban leendő megváltására, mivel Nagykakucson 111 család van és a lelkész valószínűleg nem nyer államsegélyt. A presbitérium március 6 án hozott 16 sz. határozatával kimondotta, hogy mindaddig, amíg tornyát újra nem fedeti, templomát nem renováltatja, a templom földjét nem cementezteti a használhatatlan, elkorhadt padok helyét újat nem csináltat, e 80—100,000 leut kitevő, 3 évi önkéntes adakozásból tervezett munkálatokat nem eszközli, nem áll módjában a lelkészi díjlevél természetben való kiszolgáltatása. Ilyen körülmények között, mivel a kongrua utalás kérdésében sem nyertem megnyugtató értesítést, az állás betöltését mindeddig függőben tartottam.

Közgyűlésünk esperes intézkedéseit tudomásul veszi. A presbitérium határozatát azonban nem hagyja jóvá, hanem 92—1925. sz. határozatában kiküldött bizottságot felkéri a lelkészi díjlevél újraértékelésére és ennek alapján esperest megbizsa a pályázat elkészítésével, amelyben jelzendő, hogy az államsegély utalása nem bizonyos.

4. A 39/1925. sz. egyházmegyei határozat alapján a megjelenésben akadályozott egyházmegyei gondnok

úr helyett Udvarhelyi Béla és Balajthy Jenő tanácsbíró urak társaságában megjelentem Pelbárthidán, ahol a bíróságilag megállapított lelkészi fizetés helyett az 1918—25. évekről a lelkész ur elfogadta a fenti számu határozatban a presbitérium által megállapított összegeket és a presbitérium kötelezte magát arra, hogy a mintegy 26,000 lei összeget 1927. december 31-ig kifizeti, miáltal kölcsönös megegyezés és a lelkész ur engedékenysége által sikerült e régóta vajudó kérdést megoldani.

Közygylésünk megnyugvással értesül a hosszú évek óta huzódó vitás ügynek békés elintézéséről.

5. A 62/5—1926. sz. egyházmegyei határozat alapján felhívtam a Berger és Spindler nagyszebeni harangöntő céget a be nem szolgáltatott harangjutalékok beküldésére, mivel azonban a cég megkeresésemre nem is válaszolt, az egyházmegyei ügyész urat biztam meg a megfelelő eljárások intézésével. Eddig ő sem kapott semmi értesítést; megnyugtatóan azonban be kell jelentenem, hogy Tunyogi János nagyszántói lelkész ur garanciát vállalt a kért összegek felől.

Közygylésünk esperes jelentését tudomásul veszi és amennyiben a cég tartozását 1927. június 1-re nem rendezi, Tunyogi János nagyszántói lelkésztől biztosító okiratot vesz és fenti összegekért őt teszi felelőssé.

6. A bihari presbitérium 1926. évi november 27-én tartott gyűlésében a költségvetés tárgyalása alkalmával megtagadta a 3. tc. 4. b) és f) pontjaiban kötelezően előirt összegeknek, u. m. az épületek évi rendes javítására és jókarban tartására, valamint az egyházmegyei, kerületi közigazgatási és a felsőbb hatóságok által megállapított és fenti célokra szolgáló járulékoknak költségvetésbe való felvételét. Emiatt felkérésre Major Gyula helyettes esperes ur Udvarhelyi Béla és Balajthy Jenő egyházmegyei tanácsbírákból álló küldöttséget nevezte

ki a költségvetés elkészítésére, akik az egyházközségben megjelenván, az 1926. évi költségvetést összeállították, amit felső hatósági megerősítésben részesítettem.

Közigyűlésünk megütközéssel értesül a bihari presbitérium magatartásáról és a fenti eset kapcsán minden presbitériumot felhív törvényszerű kötelességeinek teljesítésére; egyébként a tett intézkedéseket helyeslően veszi tudomásul.

7. A lefolyt idő alatt két vallássérelmi esetről kaptam jelentést. Az egyik Siteren történt, ahol a baptisták a lelkész engedélye nélkül az ő szertartásuk szerint eltemették Kállay János református vallású egyén Piroska nevű 1 és fél éves leányát. Az apa a lelkész engedélyének megtagadása után is ragaszkodott a baptistákkal való temetkezéshez, mert azok azzal hitegették, hogy abban az esetben nem hal meg több gyermeke. Ugyanitt Darabont Gyula nagyváradi baptista hitközségi előjáró átvételével térnek ki egyesek a református vallásból, holott Darabont Gyulának nincs meg a törvényes előjárói képesítése. A másik eset Váradlesen történt, ahol Papp Gusztáv és Méhes István nagyürögdi lakos vasutasok azzal jelentkeztek a lelkésznél kitérésre, mivel a C. F. R. kolozsvári és nagyváradi szakaszainál kijelentették előttük, hogy a vasutnál csak abban az esetben nyerhetnek véglegesítést, amennyiben áttérnek a gör. keleti vallásra.

Közigyűlésünk mély fájdalommal és nagy megütközéssel értesül fenti esetekről, amelyekben az emberi művelődés legdrágább kincsének, a lelkiismereti szabadságnak súlyos megsértését látja; másfelől az elrománosítás erőszakos kísérletét érzi, a törvényes védelem megkísérlése végett és a lehető orvoslás eszközzésére a két esetet az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti.

8. Az egyházak felebbezés alatt állott agrársérelmeikben két esetben hozta meg a megyei agrárbizottság

elutasító határozatát. Egyfelől elutasította a kis- és nagyszántói egyházak felebbezését, melyben a tőlük visszavett törvényszerű földkiegészítéseket kérték, hasonlóképen elutasította az örvéni lelkészi földből elvett 1 hold 935 □-öl terület visszaadása iránt beadott kérelmet, bár arra házhely igényjogosult nem volt.

Községünk fájdalommal látja, hogy a törvényben biztosított igények a végrehajtás rendjén nem nyernek kielégítést. Épen ezért fenti sérelmeknek lehető orvoslása végett azokat a kerületi közgyűlés elé terjeszti, valamint az egyházmegyei ügyész urat is felkéri, hogy terjessze azokat felsőbb hatóságok elé.

9. Az egyes egyházak életében felmerült jelentősebb mozzanatok közül megemlítem a siteri templomszentelést (1926 nov. 21.), a mezőtelegi parochia avatást (1927 február 13.), a nyüvedi harangszentelést (márc. 27.), a borsi harangavatást (ápr. 3.), amelyeken egyházmegyénk képviselőjében megjelentem igehirdetés végett, a környékbeli lelkészek megjelenése és a hívek nagyszámu részvétele minden alkalommal ünneppé avatta fenti eseményeket, amelyek önmagukban is híveink áldozatkészségének e szomorú időkben beszédes bizonyosságai. Élesden is harangszentelés volt a múlt év dec. 5-én, amikor egyetlen egyháztág ajándékából származott a harang, míg az ünnepélyen Kassay Béla a nagyszalontai egyházmegye esperese szolgált.

Községünk az adományozók iránt való hálás elismerésével értesül az egyes egyházakban létesült építkezésekről és adományokról, amelyekben az egyház iránt való ragaszkodásnak tanujelét látja, ezért fenti jelentést örömmel veszi tudomásul.

10. Megilletődéssel jelentem, hogy Konrád Géza fugyivásárhelyi lelkész, egyházmegyénk közigazgatási pénztárnoka 1927 január 18-án, hosszas szenvedés után, 59 éves korában, Nagyváradon meghalt. Temetésén

egyházmegyénk képviselőjében számos lelkészársammal együtt elnökségünk is megjelent. Koporsójánál Sulyok István püspök és Csernák Béla egyh.-ker. főjegyző szolgáltak, mint akik mellett az elhunyt hosszú éveket töltött odaadó fáradságban. Buzgó tisztviselőt, hű barátot, fáradhatatlan munkaerőt veszített el benne egyházunk. Áldott marad közöttünk emléke.

Közgyűlésünk fájdalommal értesül Konrád Géza volt fugyivásárhelyi lelkész, közigazgatási pénztárnok haláláról. Övegye és egyetlen gyermeke előtt az elhunyt iránt érzett kegyeletének kifejezésével részvétét nyilvánítja. Az elhalt életrajzának egyházmegyénk jegyzőkönyvében való megírására Csernák Béla lelkészt felkéri.

11. Konrád Géza elhalálozása után a fugyivásárhelyi egyházba Danka József fugyi-i lelkész urat rendeltem ki helyettes lelkésznek, míg a közigazgatási pénztárnoki teendők ideiglenes ellátásával Fodor József pósalakai lelkész urat bízam meg. A fugyivásárhelyi presbitériumot pedig felhívtam a lelkészi állás betöltésének eszközzésére.

Gyenge János dr-nak felhatalmazást adtam 1927 március 20-tól kezdődően arra, hogy a nagyváradi egyház ujonnan szervezett réti parochiális körében Sulyok István püspök felügyelete alatt mint segédlelkész lelkészi szolgálatokat végezzen.

A tanítói karban történt változás gyanánt megemlítem, hogy Váry Rózsa volt bihari tanítónő 1927 január 1-ével, Gerda Ilona örvéni tanítónő február 8-ával állásaikról lemondottak. Hasonlóképpen lemondott február 3-án Benkő Bianka kisszántói helyettes tanítónő is. Benedek Blanka hk.-ujlaki tanítónő 1927 április 18-án Aradon meghalt. Hozzájárultam, hogy a bihari presbitérium Váry Rózsa helyére helyettesként özv. Balogh Sándorné Grunner Ilona tanítónőt, a kisszántói presbitérium pedig Karácsonyi Ilona Erzsébet tanítónőt választotta meg, míg Örvéden a tanítónői állást az év végéig üresen hagyták és a gyermekeket Bogáti Mihály

kántortanító osztályába helyezték el. Czina Sándor hegyközújlaki kántortanító bemutatta vallástani pótképesítő bizonyítványát, ez alapon tanítói állásában véglegesen megerősíthető.

A nagyváradai inspector szept. 1248. sz. értesítése, valamint a püspöki hivatal 1301. sz. leirata alapján a hegyközszáldobágyi iskolát és Bujdosó Lajos odavaló kántortanítót az észlelt hiányok és mulasztások miatt megintettem és figyelmeztettem, hogy ismételt mulasztás esetén ellene fegyelmi eljárást kell folyamatba tenni. Ismételt panasz ez Bujdosó Lajos ellen.

Közgyűlésünk esperes fenti rendelkezéseit helybenhagyóan veszi tudomásul. Az eltávozottakat áldáskivánással bocsátja el az egyházmegye kebeléből, míg az új munkatérre elhívottakat örömmel és jó reménységgel fogadja az egyházmegye kötelékébe. Benedek Blanka hkujlaki tanítónő haláláról részvéttel értesül. Czina Sándor hegyközújlaki kántortanítót állásában véglegesen megerősíti. Kötelezi úgy őt, mint a választó egyházat a bekebelezési díjaknak az egyházmegye pénztárába való befizetésére. Bujdosó Lajos hegyközszáldobágyi kántortanítót azzal a figyelmeztetéssel hívja fel kántortanítói kötelességeinek buzgó teljesítésére, hogy újabb panasz esetén ellene hivatalból fegyelmi eljárást indít.

12. Végül két dolgot jelentek a nagytiszteletű és nagyságos egyházmegyei közgyűlésnek. Az egyik egyházmegyénk gyülekezeteinek körében felmerülő kétségbeejtő jelenségek sorozata, a másik inkább az én egyéni ügyem esperesi tisztemmel kapcsolatban.

Az első csoportba tartoznak a következő események: Az 1927. évre szóló egyházi költségvetését esperesi megerősítés végett mindeddig csupán 10 egyház adta be. (Fugyi, Fugyivásárhely, Hkszáldobágy, Nagyvárad, Örvénd, Pelbárhida, Siter, Szalárd, Jákóhodos, Váradles, Bihar-püspöki.) Biharon a költségvetés tár-

gyalása alkalmával közös megállapodás alapján a kijelölt szónok indítványára azzal tagadták meg az egyházmegyei, kerületi közigazgatási költségeknek, valamint a kulturadónak a költségvetésbe való beállítását: Nekünk a felső hatóság nem parancsol, a mi zsebünkre nem intézkedhetik, azt fizetjük, amit akarunk. A felső hatóság csak arra való, hogy a rendre ügyeljen. Ugyanitt a belhivatalnokok az elmúlt 1926. évről mindeddig egy bani fizetést sem kaptak; emiatt az évi 12,000 leuval fizetett egyik tanítónő kénytelen volt állásáról lemondani. Borson több mint 100 aláírással ellátott kérvényt adtak be előbb a presbitériumba, majd hozzám, amelyben a leghatározottabban és a legöntudatosabban jelentkezik egyházunk tagjai egyrészének felfogása és szándéka, amikor azt írják, hogy kormányunk bölcs intézkedése földhöz és államsegélyhez juttatta a papokat és tanítókat, ezért az új hazában az új rendviszonyok és új szellem szerint a régi díjleveleket meg kell semmisíteni, hogy az egyháztagok ne fizessenek egyházi adót, hanem a hivatalnokok éljenek meg a földből és az államsegélyből. Hegyközcserében már akut a sok ezerre menő adóhátralék. Hegyközkovácsiban a lelkész évek óta 50 banit szed lelkészi buza fizetésének literjéért, értesülésem szerint felhívásom után ebben az évben csak úgy állított be 1 leut, hogy 50 baninak visszatérítését ígérte meg. Ugyanitt azonban a tanítónő a részére megállapított 5000 leu készpénzfizetést csak a kerületi ítélet után, egy év múlva kapta meg. Hegyközsáldobágyon a lelkészi készpénzfizetés egy évre: 5000 leu. Köröskisjenőn 1924 óta nincs megerősített költségvetés, mert a presbitérium megtagadta a kivetett kulturadónak költségvetésbe való beállítását. Többszörös felhívásom ellenére a lelkésznek csupán évi 3600 leu készpénzfizetést adnak, amit a lelkész kényszerűségből elfogadott, mert nem akarta magára gyujtani az egyházat. Én azonban az ilyen költségvetést nem tudtam jóváhagyásommal ellátni. Nagyszántón már a lelkészválasztás abban a jelben folyt le, hogy az új papnak nem kell fizetés és maga a megválasztott lelkész beismerte azt, hogy ígéretet tett arra, hogy amennyiben a földkiegészítést megtartja, a lelkészi fizetését visszaadja az egyháznak.

e föld költségeinek fedezetére. A számadás beadásáig nem volt alkalmam megállapítani, miképen van a gyakorlatban az eset. Nagyváradon mintegy 500,000 leu adóhátralék nehezedik a hívekre, amit sok keserűséget kiváltó végrehajtással igyekeznek beszedni. Nyüveden a lelkész, aki államsegélyt sem élvez, mindeddig nem kapta meg mult évi fizetését és emiatt kétségbeejtő anyagi helyzetben van. Örvénden a tanítónő kénytelen volt állásáról lemondani, mert nem akart éhen halni, miután 1500 leu fizetésből megélni nem tudott és a lelkész jelentése szerint a növendékeket a kántortanítóhoz osztották be, mivel az előző évi iskolaadó behajtása miatt 12-en kiléptek az egyház kötelékéből. A lelkész jelentése szerint a második tanítói állás fenntartására szükséges magasabb adókivetés a helyzetet felborítja és az egyházat tönkre teszi. Paptamásiban a lelkész évi 2000 leu készpénzfizetést kap az egyháztól, ugyanitt pár leu egyházi adónál magasabb adóterhet nem akarnak vállalni a hívek. Réven 2000 leu a lelkész évi készpénzfizetése. Siteren három esztendő óta nincs kifizetve a lelkész, ugyanitt a baptisták lélekhalászata is folyik. Váradlesen a lelkészi javadalmi föld elvétele a szószeros értelmében koldusbotra juttatta a lelkészcsaládot.

Mindenütt, amelyekről említést nem tettem is, belső tűz emészt. Alá van aknázva az egyházi élet. Nagy kérdés, meddig képesek a fronton állók állásaikat tartani. Természetesen nagy vallási és nemzeti érdekek dőlnek meg a szorongatott lelkészi és tanítói állások megszűnésével. Panasz, a munkakedvet megbénító nyomoruság és elégedetlenség van az egyház tisztviselői között. Odajutottunk, hogy ezeket népünk ellenségeinek tekinti és nem egy helyen agitálnak azzal az összehasonlítással: nekem csak 3 hold földet adtak, nekem nem ad a község csak 1 méter fát, miért fizessek én a papnak, tanítónak, éljen meg úgy, ahogy tud. Ebben, az előzmények után érthetőnek látszó káoszban törekedtem én hivatalos ténykedéseimben lehető rendet és a dolgok megoldását megkeresni. Sajnos, hogy két körülmény állandó akadálya volt ezirányu működéseimnek. Azok a városi lakos egyháztagok, akik nem ismerik

falusi gyülekezeteink állapotát és akik az egyházi méltóságokat megszokták címeik egyikének tekinteni, nem tudták elviselni azt, hogy nem volt alkalmuk uralmi szóval befolyni az ügyvitelbe és tervszerű obstrukciót vezettek intézkedéseim ellen. Az ezek ellen való nem keresett harcaim felemésztették időm egy részét, — másfelől azzal a jelenséggel is találkoznom kellett, amely személyemben az állás tekintélyét is aláásni és annak hatását is csökkenteni igyekezett. Sőt, ami legelszomorítóbb volt, egyházmegyénk bíróságának ítéleteit és határozatait a személyem ellen érzett ellenszenv személyegén keresztül bírálták el, — gyülekezetemben ellenem valóságos hajszát indítottak, amelynek nevezett urak egyike, másika mint jogtanácsos állott segítségére, sőt egyenesen működésem és állásom erkölcsi alapját kezdték ki, mikor azt lanszírozták, hogy csak egy szavazattal lettem esperes és nincs mögöttem az egyházmegye többsége: mindezen aknamunka és egzisztenciámra törő akciók között, mint az egyházmegye szeme, minden fenyegető jelenség ellenére állottam a posztot. Most azonban elérkezettnek tudom az időt, hogy az egyházmegye rendelkezésére bocsássam állásomat.

Az egyházmegye fentebb vázolt helyzetének szánására már javaslatot sem teszek. Találja azt meg egyházmegyei közgyűlésünk bölcsesége. Én a felismert veszélyek között Cassandraként távozom a vezetésből: Ha helyzetünkben belső civódások és egyéni hiúságok keresése felemésztí egyházunk belső építésére minden atomig szükséges erőnket: a történelmi magyar református egyház napjai megvannak számlálva! (Jam ardet Ucalegon!)

Távozásom alkalmával elengedhetetlen kötelességemnek érzem, hogy hálás köszönetemet fejezzem ki egyházmegyénk engem támogató alkotó tagjainak. Hálás köszönettel adózom Sulyok István püspök urnak bölcs tanácsaiért, különösen pedig elnöktársamnak, Telegdi József gondnok urnak, aki őszinte barátságára méltatva, annyi képmutatást feltűntető időnkben, meg nem szűnő és változatlan odaadással állott mellettem. A legdrágább és legritkább emberi erények mintaképének: az igazi barátnak alakját zártam benne szívembe!

Ismételten megköszönve mindnyájuk szives támogatását, vagyok a nagytiszteletű és nagyságos egyházmegyei közgyűlés iránt

Bihar, 1927 április 25-én

teljes tisztelettel:

Tarnóczi Lajos.

Egyházmegyei közgyűlésünk Tarnóczi Lajos esperes lemondását a közismert tényállás folytán tudomásul veszi. Jegyzőkönyvében örökili meg, hogy Tarnóczi Lajos több mint két esztendei esperesi működése alatt esperesi tisztét fáradságot nem ismerő buzgalommal, kifogástalanul látta el s ezért neki egyházmegyénk hálás köszönetét nyilvánítja.

Közgyűlésünk elrendeli az esperesválasztást s a szavazatok beadásának határidejéül folyó évi június hó 1. napját megállapítván: a szavazatszedő-bizottság tagjaivá, elnökségen kívül Major Gyula, Szűcs László, dr. Sarkady Sándor és dr. Soos István közgyűlési tagokat kijelöli s az új esperes beiktatásáig az esperesi hivatal vezetésére Major Gyula legidősebb tanácsbíró felkéri.

20. szám. Az egyházmegyei lelkeszerkezet javaslatára alapján

Közgyűlésünk felterjesztést intéz az egyházkerülethez, hogy a dr. Baltazár Dezső püspök-féle egyházfegyelmi törvénytervezetet szabályrendeletileg léptesse életbe. Elfogadásra ajánlja dr. Bodnár Gábor lelkesznek a fegyelmi törvénytervezettel kapcsolatos azon javaslatát, hogy a fegyelemre szoktatás végett az egyháztagok kötelességei (egy általa készített s elfogadott formula szerint, l. mellékleten) a hivatkozott évenként legalább háromszor

felolvastassanak s a presbyteriumok ulasítva legyenek, hogy évente kétszer a gyülekezelnék tisztán hitéleti és erkölcsi állapotának megvizsgálása végett tarlsanak gyűlést s a tapasztalt eredményről tegyenek hivatalos jelentést.

21. szám. Az egyetemes lelkészértekezlet a stóladijakat a következő módon javasolja megállapítani: 1. Imádságos temetésért a templomban 150, háznál 200 Lei. 2. Beszédes temetésért templomban 300 Lei, háznál 400 Lei. 3. Imádság a sirnál 100, beszéd a sirnál 200 Lei. 4. Kikisérés, ahol nincs szokásban, 100 Lei. 5. Esketés kánonikus napon 100, más napon 200, magánháznál 300 Lei. 6. Keresztelés templomban vagy lelkészlakon 50, magánháznál 100 Lei. 7. Anyakönyvi kivonat 50, családi értesítő minden adat 50 Lei. Kántori stóladijak: énekszóval és imádságos temetésnél 150, beszédes temetésnél 200 Lei.

Közyűlésünk a lelkészértekezlet javaslatát jóváhagyás végett felterjeszti az egyházkerülethez.

22. szám. Egyetemes lelkészértekezlet előterjesztése alapján tárgyalatott a püspöki hivatal azon intézkedése, melynek értelmében azon lelkészek államsegélyéből, kiknek egyháza a kulturadót és közigazgatási járulékot be nem szolgáltatja, a hátralékban levő járulékok le fognak vonalni.

Közyűlésünk mély tisztelettel kéri a püspöki hivatalt ezen intézkedésének hatályon kívüli helyezésére annyival is inkább, mivel a lelkészek minden lehetőet elkövetnek az egyházközségek hátralékainak befizettetése érdekében s az egyházközségek által elkövetett anyagi mulasztásokért a lelkész anyagilag felelősségre nem vonható.

23. szám. Az egyetemes lelkészértekezlet előterjeszti a főlist. püspök ur azon nyilatkozatát, hogy a

közigazgatási járulék az egyházközségek által lényegesen beszolgáltatott előző évi lélekszám után fog kivetelni. Minthogy pedig a püspöki hivatal kimutatása szerint a közigazgatási járulék eddig csaknem minden egyházközségben az előző — lelkészek véleménye szerint pedig mindig a folyó — évről szedettek be: felhívja az egyes lelkészeket, hogy az 1921. évtől kezdve nézzék meg, hogy tényleg az előző évről szedettek-e a közigazgatási járulékok, vagy pedig téves könyvelés miatt mutatkozik a püspöki hivatalnál az előző évekről hátralék és erről tegyenek jelentést.

Közygyűlésünk a lelkészértekezlet felterjesztését azzal veszi tudomásul, hogy az egyházközségek a kívánt jelentést május 15-ig küldjék meg a püspöki hivatalnak.

24. szám. A váradlesi presbyterium kéri lelkész részére az agrárbizottság által kisajátított földek kártalanítását s az egyház nagy anyagi nyomorúságára tekintettel, kulturadó beszolgáltatása alól leendő felmentésüket.

Egyházmegyei közgyűlésünk teljes tudatában lévén annak a fontos missziói munkakörnek, melyet a váradlesi missziói egyházban fenntartani mulhatatlanul szükséges: az egyházkerületi elnökség útján sürgős folyamodással él az illetékes agrárbizottsághoz, hogy a váradlesi lelkész részére 32 hold föld kiutalására adjon utasítást. Másfelől felkéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy a missziói-alapból lelkésznek 22 hold haszonbéri értékét folyósítsa s a váradlesi egyházat súlyos anyagi helyzetére tekintettel a kulturadó beszolgáltatása alól mentse fel.

25. szám. Kuki Zoltán bihari igazgató-tanító a Hangya és Hitelszövetkezethél könyvelői tiszt betöltésére engedélyt kér.

Tekintettel arra, hogy a tanítók mellékfoglalkozásának engedélyezését az egy-

házközségi közgyűlés az esperes jog és hatáskörébe utalta: egyházmegyei közgyűlésünk a kérvényt azzal adja vissza Kuki Zoltánnak, hogy a presbiteriumtól nyert hozzájárulás megszerzése után kérvényét az espereshez adja be.

26. szám. A nagyvárad református tanítónőképző és leányinternátus igazgató-tanácsának bérleti bizottsága az esperesi hivatal céljára a tanítónőképzőben igénybe vett szobáért évi 2400 leu bérösszeget állapít meg folyó évi január 1-től kezdődő joghatállyal.

Egyházmegyei közgyűlésünk a sérelmes határozat ellen az egyházkerületre felterjesztéssel él a következő okok alapján: Az igazgatótanács akkor, amidőn az intézet többi helyiségét nagyrészt világi célokra bérbe adta, egyhangulag hozta meg azt a határozatát, hogy az ügyvitel könnyebbé tétele végett egy helyiséget díjtól mentesen átenged az esperesi hivatal céljára. Így nem volt joga az igazgatótanács egy ad hoc bizottságának ahhoz, hogy előbb 2400, utóbb 6000 leuban állapítsa meg az esperesi hivatal évi bérösszeget, anélkül, hogy a többi helyiség bérét revízió alá vette volna; — bérmegállapításához az egyházmegyei elnökséget meg nem hívta; de ez a bérösszeg nem is méltányos egyik fenntartóval szemben, amikor ez a fenti helyiséget a hálnek egyetlen napján veszi igénybe.

27. szám. Egyházmegyei közgyűlésünk 79 – 1925. sz. határozata alapján egyházmegyénk elnöksége a tanítónőképző-intézet adósságának rendezése céljából 20,000 leut vetett ki az egyházakra lélekszám szerint 50 banijával és ezt az összeget az egyházlátogatás alkalmával elő is írták az egyes egyházak terhére. A nagyvárad presbiterium megtagadta a reá kirólt összeg

kifizetését, azzal a megokolással, hogy ily módon a nagyváradai egyházra a költségek fele esnék, mert az egyházközség, mint fenntartó-terület $\frac{1}{3}$ -ad arányban külön is hozzájárult az adósságok rendezéséhez. Közgyűlésünk 13—1926. sz. határozatában elnökségünk egyházmegyei határozaton nyugvó eljárását helyeslőleg vette tudomásul és utasította a nagyváradai egyház presbyteriumát a reá kivetett járulékok kifizetésére, mert hogyha a nagyváradai egyház külön fenntartói jogokat gyakorol és igényel: természetesen vele jár a fenntartói köteleességek teljesítése is. Egyházmegyénknek ezt a határozatát a nagyváradai presbyterium megfellebbezte, azzal a megokolással, hogy egyházmegyénk elnöksége egy értekezlet alkalmával azt a megnyugtató kijelentést tette a nagyváradai egyház képviselői előtt, hogy „miután a nagyváradai egyház, mint fenntartó, egyrészét a tartozásnak magára vállalja, a bihari egyházmegyére eső adósság-részből reá, mint az egyházmegye tagjára, semmi sem fog kivételni.“

Amennyiben az 1926. év közepén Tarnóczi Lajos esperes által Nagyváradra összehívott fenntartói értekezleten Tarnóczi Lajos esperes és Telegdi József egyházmegyei gondnok, mint a bihari egyházmegye teljhatalmu megbízottai vettek részt és kötöttek egyezséget a nagyváradai egyház képviselőivel: egyházmegyei közgyűlésünk 13—1926. sz. határozatát hatályon kívül helyezi és magáévá teszi egyházmegyei elnökségünknek nevezett értekezleten a nagyváradai egyház képviselőivel kötött megállapodását azzal a fenntartással, hogy ez nem képezhet precedenst a továbbiakra nézve.

28. szám. A 63—1926. sz. egyházmegyei közgyűlési határozattal kiküldött bizottság jelenti, hogy az egyházmegyei lelkészi gyámintézet alapszabálytervezetét elkészítette, s azt az egyházmegyei gyámintézeti közgyűléssel letárgyaltatta s annak elfogadó határozatát mellékelve, az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyását kéri.

Közgyűlésünk az alapszabály 24. §-án alapuló jogánál fogva a bemutatott alapszabálytervezetet végérvényesen megerősíti s jegyzőkönyvének mellékletül kinyomtatni rendeli. (lásd mellékleten.)

29. szám. Kiss Károly tanügyi bizottsági elnök be-terjeszti a folyó évi március hó végén és április hó első felében végzett iskolalátogatásokról szóló jelentését. Az iskolalátogató küldöttségek által az iskolák külső és belső állapotáról, felszereléséről, a tanítás eredményéről felvett jegyzőkönyvek alapján a következő hiányok állapítottak meg:

A hegyközpályi, a hegyközkovácsi iskolák közelében italmérés, a pelbárthidai iskola udvarán rossz ivóvízü kút van; a siteri, nagyszántói és nyüvedi iskolák tantermei nem felelnek meg az állami iskolai törvények követelményeinek. Hiányos a felszerelése a hegyközszáldobágyi, kovácsii (I—III. o.), a bihari (I. o.), siteri, kisszántói, pelbárthidai, nagyszántói, nyüved—kügyi, biharszentjánosi (I—III. o.), nagyvárad—ujvárosi (I—II. o.), mezőtelegdi és pósalakai iskoláknak szemléltető képek, természettani eszközök és térképekben.

Az iskola belső állapotára nézve elnök jelenti, hogy Hegyközszáldobágyon a haladási napló nincs rendszeresen vezelve, ugyanílt valamint Síteren az iskolai vagydon kezelésére kiadott nyomtatványok nem szereztettek be. Biharszentjánoson rendszeres tanmenet nincs.

A tanítás eredményét tekintve kifogás alá esnek: Hegyközszáldobágyon a tanítás nem tanmenetszerű s általában gyöngé. Biharon a IV—VI. o. leányiskolában a vallástanítás, Kisszántón a szám'antánítás, Biharszentjánoson a IV—VI. osztályokban az énektanítás, Köröskisjenőn a vallástanítás nem megfelelő.

A tanítói javadalom nem éri el az állami tanítói fizetés minimumát: Hegyközszáldobágyon, Hegyközpályiban, Biharon, Csaláron, Síteren, Pelbárthidán, Nagyszántón, Nyüved—kügyön, Paplámásiban, Biharszentjánoson, Pusztajlakon s e mellett a legtöbb helyen kése delmesen utalják ki.

A jákóhodosi állami iskolába járó 100 növendék helenként csak 2 órán át részesül vallás és énektanításban; Biharon a II. vegyes és a III—VI. leányosztály növendékei az istentiszteleten rendszeresen nem vesznek részt. Biharszentjánoson Kalas Sándor tanító a fogyasztási és hitelszövetkezeti könyvelőség teendőit felettes egyházi hatósági engedély nélkül végzi.

Egyházmegyei közgyűlésünk a tanügyi bizottság előterjesztett jelentését tudomásul veszi s az észlelt hiányok megszüntetése céljából a következőkben rendelkezik:

Utasilja a hegyközpályii és hegyközkovácsii egyházközségek presbyteriumait, hogy az iskola közelében levő italmérések ellátását a püspöki hivatal ulján illetékes helyen kérelmezze;

a pelbárthidai presbylérium a jelenleg rossz ivóvizü kút helyett egészségügyi szempontból sommi tekintetben sem kifogásolható kúttal ásasson;

a sileri, nagyszántói és nyüvedi iskolák fenntartói a tantermeket az állami törvények követelményeinek megfelelően alakíttassák és javíttassák ki;

a hegyközszáldobági, hegyközkovácsii, bihari, siteri, kisszántói, pelbárthidai, nagyszántói, nyüvedi, kügyi, biharszentjánosi, nagyvárad-ujvárosi, mezőtelegdi és pósalaki iskolák hiányos felszerelése minél előbb, de legkésőbb folyó év szeptember 1-ig pótolandók.

Kötelezi a hegyközszáldobági iskola tanítóját, hogy az iskolai rendtartási naplót pontosan vezesse; továbbá a biharszentjánosi iskola tanítóit, hogy rendszeres tanmenetet készítsenek. Utasilja a hegyközszáldobági és siteri presbylériumokat, hogy az iskolai vagyon kezeléshez szükséges nyomtatványokat haladéktalanul

szerezzék be és az egyházi főhatóság rendelete szerint vezessék.

A tanításban gyöngye eredményt elért tanítókat és pedig a hegyközsáldobágyi, a bihari III--VI. leányosztály, a kisszántói, a biharszentjánosi IV—VI. osztály s a köröskisjenői vallástanítót meginti és tőlük eredményesebb munka kifejtését elvárja.

A magánoktatásról szóló törvény vonatkozó szakasza alapján felhívja a hegyközsáldobágyi, a hegyközpályii, bihari, csalári, siteri, pelbárthidai, nagyszántói, nyüvedi, kügyi, paplamásii, biharszentjánosi presbytériumokat, hogy alkalmazott tanítóik javadalmának az állami tanítói fizetési összegéig leendő kiegészítésére költségvetésükben gondoskodjanak.

Mint hogy a jákóhodosi állami iskola növendékeinek vallás és énektanítására az eddig tartott heti két óra semmi képen sem elegendő, felhívja a vallás és énektanítót, hogy a sikeresebb oktatás érdekében még heti két órán foglalkozzék növendékeivel, annyival is inkább, mivel a vallás és énektanításért utalt évi 6000 Lei ellenében ez tőle elvárható.

Fegyelmi eljárás terhe mellett kötelezi a bihari II. vegyes és a III—VI. leányosztály tanítóját, hogy növendékeikkel együtt az istentiszteleteken szorgalmasan részt vegyenek.

Utasítja a biharszentjánosi IV—VI. osztály tanítóját, hogy mellékfoglalkozásának engedélyezését az ottani presbytérium útján az esperestől kérelmezze.

30. szám. A nagyváradai egyházközség presbytériuma f. évi I-ső és az egyházközségi közgyűlése hasonlóan f. évi I-ső számú határozatával az egyh. törv. I. tc. 10. §. és az egyházker. 519—908. sz. vonatkozó szabály-

rendelete szem előtt tartásával a negyedik, ugynevezett „Réli“ parochiális kört megszervezte. Ide osztotta be „a Rét-várost, továbbá az olasz-i városrész külső területeit és a hegyeken azt a részt, mely a parochiális kör északkeleti oldalán elhúzódik.“

Közgyűlésünk örömmel veszi tudomásul, hogy a nagyváradi egyházközség presbyteriuma és egyházközségi közgyűlése az egyh. t. I. tc. 10. §. és az 519—908. évi egyházkerületi szabályrendelet értelmében a 4-ik: réli parochiális kört megszervezte s vezetésével dr Gyenge János, mint s.-lelkész megbízott. Az ujonnan alakított kört az egyházmegyei látogatás körébe bevonja.

31. szám. Olvaslatott az egyházmegyei belmissziói bizottság előadójának következő jelentése a belmissziói munkáról:

Nagytiszteletű és Nagyságos Közgyűlés!

Sajnálattal kell jelentenem, hogy beszámolóm az egyházmegye területén megindult belmissziói munkáról nem lehet teljes, mert az egyházközségek jelentékeny részéből nem kaptam jelentést arról, milyen irányu munka folyik a hitélet felujítása és az egyházhoz való ragaszkodás felköltése érdekében. Így tehát, míg egy részről jelentésem hézagos voltáért a nt. Közgyűlés szives elnézését kérem, — másrésztől örömmel állapítom meg, hogy azokban az egyházközségekben, melyekből a jelentéseket beküldték, intenzív munka indult meg, mely áldásos eredménnyel bíztat.

Jól tudom én, hogy mindegyik lekipásztor missziói munkát végez, mert minden lekipásztori munkakör a szó legnemesebb értelmében vett missziói munkakör, amelyik körben a munkásság disze, virága, koronája a szószéki igehirdetés. Azonban el kell ismernünk, hogy harangjaink igen gyakran hiába zúgnak. hiába hívogatnak, — templomaink gyakran üresek, az urasztalához járulók száma kevés, talán azt is mondhatnám, folyton

kevesebb. Meg kell tehát találnunk a magvetés útját a templomon kívül is. Nem a kegyeskedés filogtalása, nem is a farizeusi önteltség gőgös hivalkodása az, amelyről itt szó van, hanem a ma életének hozzánk intézett felhívására megkezdett vagy megkezdendő munka.

Mindenfelé hangzik a szervezkedést sürgetés szava, a mi népünk körében is, meg vagyok győződve, hogy ezt csak a belső átalakulás útján érjük el. Ha ott működik minden szívben az evangéliom kovásza, mely emberi mivoltunknak önmagában izellen liszljét megizesíti.

Épen azért — engedelmeskedve az egyházkerületi belmissziói bizottság munkaprogramjának is — rá kell lépünk az idáig kevésbé járt utakra, s alkalmazásba kell vennünk a szokatlan eszközöket is.

Ezek közül az utak közül a legfontosabb az egyházlágoknak otthonukban való felkeresése, mely ezer és ezer áldott indítást nyújt változatos tapasztalataival minden lelkipásztori munka, még a szószéki igehirdetés eredményesebbé tételére is. Gyakorlatban van Nagyváradon az újvárosi és a réti parochiális körben, Élesden, Réven, H.-csalárban, H. kovácsiban, Örvénden, Mezőtelkiben, Váradlesen, J.-hodoson.

2. A serdülő ifjuság és a felnöttek között áldásos bibliaköri munka folyik Nagyváradon és pedig egész éven keresztül rendszeresen. Élesden, Biharpüspökiben, Jákóhodoson téli hónapokban hetenként egyszer ünnepeyesebb formában, szavalatokkal egybekötve.

3. A gyermekeknek vasárnapi iskolába való tömörítése nem hiába a legnagyobb fontosságu, de mindegyik gyülekezetben be van vezetve, amelyekből a jelentést bekaptam. Nagyváradon a város kereteinek megfelelő szép és lélekemelő munka folyik ezen a téren is.

4. A jótékonyáságnak sebeket gyógyító áldozatáról két gyülekezet Élesd és Rév értesített. Példaadónak kell lenni eme gyülekezetek eljárásának, amelyek anyagi segítséget nyújtva sietnek a betegeknek és szegényeknek a segítségére. Élesden egyetlen betegnek 4000 leunál nagyobb összeget adtak össze.

5. Az ifjuságnak általános téren való műveléséről 3 gyülekezet ad számot: Biharpüspöki, Élesd, Jhodos.

A munkában világiak csak Nagyváradon és Bpüspökiben vesznek részt. Varga L.-né.

Nagytiszteletű és Nagyságos Közgyűlés!

Ime elég szép sikerrel biztató munka indult meg tehát a gyülekezetekben.

Igaz, hogy nem egyöntetűen, de ez nem zárja ki a sikert. Több helyen nincs bibliakör, de ennek oka, mint a jelentésekből kitűnik, még mindig kívülről származó akadály.

A jövőre nézve a munka rendszerezesebbé tétele végelt tisztelettel indítványozom a következőket:

1. A bibliakörök és énekkarok megalakíthatásának érdekében közgyűlésünk ismét folyamodással éljen.

2. Közgyűlés tegye kötelezővé, hogy a végzett munkáról szóló jelentéseket minden egyházközség évente egyszer a tavaszi közgyűlésre küldje be és pedig a következő kérdőpontok alapján:

Van-e bibliakör? Hány tagja van? A biblia mely összefüggő részét tanulmányozták? Kik a vezetői? Van-e vasárnapi iskola? Hány csoportra osztva folyik a nevelés ott? Hány gyermek látogatja? Vezetők.

Az egyháztagok látogatása folyik rendszeresen? Milyen tapasztalatokat szerzett lelkész a látogatás alatt? Közönyösségnek mi az oka? Az urasztalához miért nem járulnak? stb. Az egyháztagok hitélet szempontjából való számbavétele megtörtént-e már? Van-e róla külön törzskönyv vezetve?

Indítványom elfogadását tisztelettel kérve maradtam.
Jákóhodos, 1927 IV. hó 27.

Dr Bodnár Gábor,
előadó.

Egyházmegyei közgyűlésünk a belmissziói bizottság jelentését tudomásul veszi, az indítványokat elfogadta, azzal a hozzáadással, hogy a jelzett összeírási törzslapok kiadásáért egyházkerületre felir.

32. szám. A biharpüspökii ref. egyház határozata 627 négyszögöl területnek eladása tárgyában.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése az E. T. I. tc. 15. szakasz b) pontja alapján tárgyalás alá vevén a biharpüspöki-i ref. egyház presbiteriumának 1927. évi január hó 12-én kelt 3. sz. és az egyházközségi közgyűlés 1927. évi január hó 16-án kelt 1. sz. határozatát, mely szerint az egyház, korábbi egyházmegyei közgyűlési határozat alapján, iskola-építési költségeinek fedezésére eladta az egyház tulajdonát képező és a biharpüspökii 254. sz. telek-könyvileg bekebelezett 4032—96. hrsz. 627. négyszögöl területet Nagy Ákos és neje Csáki Juliánna biharpüspöki-i lakosoknak 62,700 Leu vételárban, azt a maga részéről is elfogadja és jóváhagyja s felsőbb egyházhatósági jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszti.

33. szám. Bors egyházközség presbiteriumának határozata harangvétel céljából rendkívüli egyházi adó engedélyezése tárgyában.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése az E. T. III. tc. 20. §-a alapján tárgyalás alá vevén a borsi ref. egyház presbiteriumának 1927. évi február hó 13-án kelt 14., 15., 16. sz. határozatait, ugyyszintén az egyházközségi közgyűlés 1927. évi február hó 19-én kelt 18., 19. és 20. számú határozatait, melyek szerint az egyház által Biszák József gyoroki harangöntőtől megrendelt egy darab 325 kgr. sulyu és egy darab 168 kgr. sulyu új harangok megvétele határozlatot el, továbbá elhatározlatot a jelenlegi kb. 140 kgr. sulyu harang eladása a határozatokban foglalt egységár és módozatok mellett azzal, hogy mivel csak a 325 kgr. sulyu harang vételére van fedezet, míg a 168 kgr. sulyu harang vételére a jelenlegi kis harang el-

adása után is mutatkozik circa 24,000 Lei összegű fedezethiány, melynek fedezetére a jegyzőkönyvben részletezett házadó és földadó lett megszavazva, mint rendkívüli adó,

a maga részéről is tudomásul veszi és jóváhagyja.

34. szám. Tárgyaltatott Pusztajlak egyházközség ref. presbiteriumának határozata a második tanítói állás megszüntelése tárgyában.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése az E. T. I. tc. 15-ik §. e) pontja alapján tárgyalás alá vevén a pusztajlaki (Körösujlak) ref. egyházközség presbiteriumának 1927. évi március hó 6-án kelt és az egyházközségi közgyűlés 1927. évi március hó 20-án kelt határozatát a második tanítói állás megszüntelése és az ugynevezett Györi-féle ház eladása tárgyában, azt, tekintettel a tanulók csekély számára és az iratok között található megokolásra, a maga részéről is tudomásul veszi és a második tanítói állás megszüntetését jóváhagyja.

Egyben kimondja, hogy fenntartja korábbi, azaz 1926. évi április hó 9-én tartott közgyűlésén kimondott határozatát a Györi-féle háznak Nagy Lajos részére 100,100 Lei azaz egyszázazeregyszáz Lei vételárban történt eladásának jóváhagyása tárgyában.

Mindkét határozatát jóváhagyás végett az egyházkerülethez felterjeszteni határozza.

35. szám. Tárgyaltatott Váradles egyházközség presbiteriumának határozata templomának kijavítása tárgyában.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése Váradles község presbiteriumának 1927.

évi április hó 19-én kelt 13. számú határozatát, melyben kimondta, hogy 21,726 Lei 40 bani összeg keretén belül Kovács Gyula építőmesterrel a templomot kijavíttatja, tekintettel arra, hogy a lelkész jelentése szerint fedezet a költségvetésben rendelkezésre áll, tudomásul veszi és az E. T. I. tc. 15. §. f) pontja alapján véglegesen megerősíti.

36. szám. Tárgyaltatott a pelbárthidai presbiterium kérelme az ifjusági könyvtár tőkájének a közszükségleti pénztárba való beolvasztásának engedélyezése iránt.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése, tekintettel arra, hogy az E. T. I. tc. 14. §. f) pontja alapján a kérdés a presbiterium hatáskörébe tartozik, a jelentést és határozatot érdemi állásfoglalás nélkül a presbiteriumhoz visszaadja.

37. szám. Tárgyaltatott a jákóhodosi templomjavítás ügyében hozott határozat jóváhagyása.

A bihari ref. egyházmegye közgyűlése az E. T. I. tc. 15. §. c) f) pontja, továbbá az 56. §. k) pontja alapján tárgyalás alá vétén a jákóhodosi ref. egyházközség presbiteriumának 1926. évi november hó 28-án kelt 25. számú és az egyházközségi közgyűlés 31. sz. határozatait, melyekkel kimondatott, hogy a presbiterium 60,000 Lei azaz hatvanezer lei összeg keretén belül a templomot kijavíttatja s ezen összeget költségvetésileg előirányozza,

jóllehet a lelkész jelentésében foglalt azon körülmény, hogy ezen összeg fedezetéről rendkívüli adóval nem kell gondoskodni, mert a politikai község 115,000 Lei segélyt helyezett kilátásba, nincs kellőképpen okmányokkal beigazolva, mert a község költségvetésének a megyei állandó

választmány által történt jóváhagyása nincs igazolva, mégis, minthogy a munkálatok fedezésére szükséges összeg az 1927. évi egyházi költségelőirányzatban is fel van véve,

azt tudomásul veszi és véglegesen megerősíti.

38. szám. Tárgyaltatott egyházmegyénk 1927. évi költségelőirányzata a következő előterjesztés szerint:

A) Fedezet.

1. Közig. járulék 48,606 lélek után 1 leu	Lei 48,606
2. 4 perselypénz bevétele --- --- --- --- ---	„ 450
3. Változás és bekebelezés --- --- --- --- ---	„ 500
4. Kölcsönök kamataiból --- --- --- --- ---	„ 2,500
5. Betétek kamataiból --- --- --- --- ---	„ 400
6. Nyomtatványok árából és birság pénzekből	„ 3,500
Összesen:	Lei 55,956

B) Szükséglet.

1. Esperes tiszteletdíja --- --- --- --- ---	Lei 6,000
2. Esperesi iroda szükségletei --- --- --- --- ---	„ 4,000
3. Ügyész tiszteletdíja --- --- --- --- ---	„ 1,000
4. Pénztárnok tiszteletdíja --- --- --- --- ---	„ 4,500
5. Jegyző tiszteletdíja --- --- --- à 600 Lei	„ 2,400
6. Számvevőszéki elnök tiszteletdíja --- --- ---	„ 600
7. Számvevők tiszteletdíja --- --- à 500 Lei	„ 2,000
8. Egyházlátogatók díja --- --- --- --- ---	„ 3,000
9. Iskolalátogatók díja --- --- --- --- ---	„ 2,200
10. Révi missziói segélyre --- --- --- --- ---	„ 200
11. Állami adóra --- --- --- --- ---	„ 500
12. Esperesi iroda haszonbére és fűtése --- --- ---	„ 3,000
13. Vegyes kiadásokra --- --- --- --- ---	„ 1,000
14. Esperesi hivatal berendezési költs. --- --- ---	„ 9,722
15. Jegyzőkönyvek és nyomtatványok költs. --- --- ---	„ 15,500
Összesen	Lei 55,622

A költségvetés szerint összes bevétel --- --- --- Lei 55,956

A költségvetés szerinti szükséglet --- --- --- „ 55,622

Előirányzott felesleg Lei 334

Az előterjesztett költségvetési előirányzat összeállításánál szem előtt tartva az 1926. évi zárszámadás eredményét, a bevételi tételeknél a következő változások eszközöltek:

a) a közig. járulék 1 leu-s alapon állítatott be 48,606 lélek után, tekintettel arra, hogy az előterjesztendő szükségleteket csakis ilyenképpen tudjuk fedezni,

b) a 4-szeri perselypénz felemeltetett 450 lei-re, mivel a múlt évben is ennyi folyt be, remélhetőleg ez évben több lesz,

c) a kölcsönök kamatai 1000 leiről 2500 leire emelteték föl, mivel a múlt évben is 5894 lei folyt be. Az ilyenképen befolyó kamatlöbblet lökeshapoporodás céljából csatoltassék a tőkéhez,

d) a betéti kamatokat leszállítottuk 400 leire, mivel a nagy kölcsönkereslet következtében a vagyon kölcsönökben gyümölcsöztetik,

e) nyomtatványok és birságok címén 3500 lei állítatott be, mivel az egyházak részére készített nyomtatványokból ennyi befolyik.

Szem előtt tartva a költségvetés reálítását: kiadási tételeink is az előre láthatólag felmerülő szükségleteknek megfelelően módosítottak. Figyelembe vételett az, hogy a pénztárnoknak a többszöri beutazásnál felmerülő készkiadásai lehetőleg megtérüljenek, továbbá a jegyzők liszteletdíjának felémelésénél szintén figyelembe vételett az, hogy a vidéki jegyzőknek beutazására a költségük biztosítva legyen.

Az egyházlátogatás költségei azért állítottak be 3000 leiel, mivel a múlt évben előirányzott összeget az egyházlátogatási költségek jóval túlhaladták.

A költségvetés szükségleti rovatába az esperesi hivatal berendezési költségére 9722 leu állítatott be, mivel az esperesi hivatal jelenlegi berendezése nem megfelelő. Abban az esetben, ha a folyó évben az esperesi hivatal butorokkal nem rendeztetnék be, ez az összeg gyümölcsözés végelt betétként helyeztetik el és kizárólag e célra fordítandó.

A vegyes kiadások leszállítottak 1000 leire, de ugyanakkor a jegyzőkönyvek és nyomtatványok költ-

ségei felemeltettek 15,500 leire, tekintettel arra, hogy ezen tételek igénylik a legtöbb pénzt.

Egyházmegyei közgyűlésünk az 1927. évre előterjesztett költségvetést a hozzáfűzött megokolással tudomásul veszi és azt elfogadja.

39. szám. Tárgyaltatott a számvevőszék előterjesztése az egyházak 1926. évi zárszámadásairól, a közigazgatási pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok 1926. évi számadásáról. A fentnevezett alapok és alapítványok állaga számszerűleg a következő:

1. Révi missziói alap:

Bevétel	---	---	---	---	494 Lei 14 b.
Kiadás	---	---	---	---	160 Lei 51 b.

2. Nagytótfalui alap:

Bevétel	---	---	---	---	8021 Lei 68 b.
Kiadás	---	---	---	---	17649 Lei 46 b.
Maradvány					372 Lei 22 b.
Vagyon					26074 Lei 22 b.
Szaporu'at					3685 Lei 84 b.

3. Lelkész temetkezési pénztár:

Bevétel	---	---	---	---	16 Lei 20 b.
Kiadás	---	---	---	---	12 Lei — b.
Maradvány					4 Lei 20 b.
Vagyon					293 Lei 20 b.
Szaporulat					12 Lei — b.

4. Egyházmegyei könyvtár:

Bevétel	---	---	---	---	461 Lei 51 b.
Kiadás	---	---	---	---	281 Lei 80 b.
Maradvány					179 Lei 71 b.
Vagyon					2970 Lei 21 b.
Szaporulat					293 Lei 20 b.

5. Dr Imre Sándor-alap:

Bevétel	---	---	---	---	407	Lei	83	b.
Kiadás	---	---	---	---	367	Lei	68	b.
				Maradvány	40	Lei	15	b.
				Vagyron	2896	Lei	15	b.
				Szaporulat	282	Lei	12	b.

6. Özv. Boros Gáborné-alapítvány:

Bevétel	---	---	---	---	133	Lei	80	b.
Kiadás	---	---	---	---	110	Lei	96	b.
				Maradvány	22	Lei	84	b.
				Vagyron	2367	Lei	84	b.
				Szaporulat	53	Lei	04	b.

7. Tűzbiztosítási pénztár:

Bevétel	---	---	---	---	96	Lei	40	b.
Kiadás	---	---	---	---	95	Lei	50	b.
				Maradvány	90	Lei	—	b.
				Vagyron	721	Lei	90	b.
				Szaporulat	24	Lei	—	b.

8. Fugyivásárhelyi iskola-alap:

Bevétel	---	---	---	---	153	Lei	64	b.
Kiadás	---	---	---	---	114	Lei	70	b.
				Maradvány	38	Lei	94	b.
				Vagyron	871	Lei	94	b.
				Szaporulat	133	Lei	30	b.

9. Váradlesi lelkész jövedelmi alap:

Bevétel	---	---	---	---	168	Lei	—	b.
Kiadás	---	---	---	---	84	Lei	—	b.
				Maradvány	83	Lei	44	b.
				Vagyron	900	Lei	—	b.

10. Egyházmegyei lelkész-egyesületi
pénztár:

Bevétel	---	---	---	---	1475	Lei	25	b.
Kiadás	---	---	---	---	1475	Lei	—	b.
				Maradvány	—	Lei	25	b.
				Vagyron	1624	Lei	25	b.
				Szaporulat	1475	Lei	—	b.

11. Bartos-hodosi egyházi alap:

Bevétel	---	---	---	---	199	Lei	49	b.
Kiadás	---	---	---	---	113	Lei	20	b.
Maradvány					86	Lei	29	b.
Vagyron					500	Lei	—	b.
Szaporulat					—	Lei	—	b.

12. Bartos-hodosi iskola-alap:

Bevétel	---	---	---	---	261	Lei	70	b.
Kiadás	---	---	---	---	115	Lei	20	b.
Maradvány					146	Lei	50	b.
Vagyron					500	Lei	—	b.
Szaporulat					—	Lei	—	b.

13. Sulyok István-alap:

Bevétel	---	---	---	---	23154	Lei	40	b.
Kiadás	---	---	---	---	22290	Lei	70	b.
Maradvány					863	Lei	70	b.
Vagyron					15838	Lei	70	b.
Szaporulat					9157	Lei	30	b.

14. Radnóthy-alap:

Bevétel	---	---	---	---	63	Lei	27	b.
Kiadás	---	---	---	---	—	Lei	72	b.
Maradvány					62	Lei	55	b.
Vagyron					126	Lei	35	b.
Szaporulat					11	Lei	28	b.

15. Fráter-alap:

Bevétel	---	---	---	---	49	Lei	65	b.
Kiadás	---	---	---	---	—	Lei	72	b.
Maradvány					48	Lei	93	b.
Vagyron					98	Lei	93	b.
Szaporulat					11	Lei	28	b.

16. Váradpósai egyházi alap:

Bevétel	---	---	---	---	3373	Lei	14	b.
Kiadás	---	---	---	---	2750	Lei	78	b.
Maradvány					622	Lei	36	b.
Vagyron					9812	Lei	36	b.
Szaporulat					1621	Lei	66	b.

17. Bari József-alap :

Bevétel	---	---	---	---	61 Lei	— b.
Kiadás	---	---	---	---	41 Lei	50 b.
Maradvány					19 Lei	50 b.
Vagyron					443 Lei	50 b.
Szaporulat					41 Lei	50 b.

18. Tatarosi perselypénz :

Bevétel	---	---	---	---	5 Lei	— b.
Kiadás	---	---	---	---	5 Lei	— b.
Maradvány					— Lei	— b.
Vagyron					78 Lei	50 b.
Szaporulat					5 Lei	— b.

19. Dr Ujfalusi Sándor-alap :

Bevétel	---	---	---	---	1472 Lei	— b.
Kiadás	---	---	---	---	1472 Lei	— b.
Maradvány					— Lei	— b.
Vagyron					3558 Lei	— b.
Szaporulat					1472 Lei	— b.

Az egyházmegyei közgyűlés a számvévőszék jelentése alapján a kisszántói, pósalakai, fugyii, fugyivásárhelyi, révi, nagykakucsi pusztajlakai, hegyközkovácsii, hegyközujlaki, köröskisjenői, siteri, borsi, élesdi, örvéndi, nagyváradi, biharpüspökii egyházak számadásait jóváhagyja.

Egyházmegyei közgyűlés hasonlóképen tudomásul veszi a közigazgatási pénztári jelentést, mely szerint az 1926. évben bevétel: volt 83930 Lei 70 bani kiadás: 81175 Lei 19 lei, maradvány: 2755 Lei 51 bani. Így a számadás 28716 Lei 48 bani vagyonnal, 1896 Lei 55 bani szaporodással zárult s a pénztárnoknak a felmentést megadja.

Végül az egyházmegyei közgyűlés szintén tudomásul veszi a közigazgatási pénztár által kezelt egyházmegyei alapok és alapítványok fentebbi 1926. évi számadását.

40. szám. Tárgyaltatott a biharpüspöki-i református egyház beadványa, melyben kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az 1926. évi számadásainak beadására 1927 április hó 15-ig haladék adassék, tekintettel arra, hogy az iskolaépítéssel felmerült kiadásokra vonatkozó nyugtákat és számadásokat még mindezideig nem tudta összeállítani.

Előadó javaslatára a felhozott okok alapján egyházmegyei közgyűlés az 1926. évi számadás beadására a biharpüspökii egyháznak a haladékot 1927 április hó 15-ig megadja.

41. szám. Tárgyaltatott a biharszentjánosi egyházközség beadványa, melyben kéri, hogy az 1926. évről közpénztári, templomjavítási és alapítványi számadások késedelmes beadásáért kirovott 500 lei bírságot az egyházmegyei közgyűlés törölje, tekintettel arra, hogy a vonatkozó okmányok összegyűjtése késleltette a számadások kellő időben való beterjesztését.

Előadó javaslatára az egyházmegyei közgyűlés a felhozott okok alapján ez esetben a kirovott pénzbírság behajtásától eltekint, de egyben az érdekelt egyházközségnek tudomására adja, hogy a jövőben hasonló eset elő ne forduljon, mert az egyházmegyei közgyűlés a kirovott bírságtól el nem tekinthet.

42. szám. Tárgyaltatott a mezötelegdi református egyházközség kérvénye, melyben kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az 1926. évi gondnoki számadás késedelméért kirovott 500 lei pénzbírságtól az egyházmegyei közgyűlés tekintsen el.

Előadó javaslatára egyházmegyei közgyűlés a felhozott okok alapján a kirovott pénzbírság behajtásától jelen esetben eltekint, de egyben az érdekelt egyházközségnek tudomására adja, hogy a jövőben hasonló eset elő ne forduljon,

mert az egyházmegyei közgyűlés a kirovott pénzbírságot el nem engedheti.

43. szám. Olvastatott Tóth Imre tanítónőképző-intézeti szolga kérvénye, melyben az esperesi hivatal évi takarításáért és gyűlések alkalmával a díszterem rendbehozataláért díjazást kér.

Egyházmegyei közgyűlés Tóth Imre kérését teljesíti és fenti munkáiért a multa nézve egyszersmindenkorra 500, azaz ötszáz leut ad, míg a jövőre nézve pedig évi 300 azaz háromszáz leut állapít meg a közigazgatási pénztár terhére. Megbízta pénztárnokot, hogy fenti összeget az esperes utalására Tóth Imrének fizesse ki.

44. szám. Tárgyaltatott a Konrád Géza, volt fugyivásárhelyi lelkész elhalálozásával megüresedett egyházmegyei közigazgatási pénztárnoki állás betöltése.

Egyházmegyei közgyűlésünk a Konrád Géza volt fugyivásárhelyi lelkész, egyházmegyei közigazgatási pénztárnok elhalálozásával megüresedett egyházmegyei közigazgatási pénztárnoki állásra egyhangulag, közfelkiáltás útján Fodor József pósalakai lelkészt választotta meg, aki a választást elfogadta. A választás a vonatkozó szabályrendelet (1912. évi egyházmegyei jegyzőkönyv melléklete) 5. §-a szerint 10 évre, azaz 1937. év április 28-ig szól.

Birósági ügyek.

[1927 április 27-én.]

45. szám. A bihari egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság, Farkas Zsigmond nagyváradi lakos egyháztagnak a nagyváradi presbitérium ellen beadott egyházi adófelebbezési ügyében a következő

VÉGZÉST HOZTA:

Az egyházmegyei bíróság az eljárást megszünteti.

Megokolás: Az eljárást meg kellett szüntetni, mert a felek a tárgyalás alatt évi 150 leu adótételben kiegyeztek.

46. szám. A bihari egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság, Kovács Gábor nagyváradi lakos egyháztag egyházi adófelebbezési ügyében a következő

VÉGZÉST HOZTA:

Az egyházmegyei bíróság az eljárást megszünteti.

Megokolás: Az eljárás megszüntendő volt, mert a felek a tárgyalás alatt 300 leu adótételben kiegyeztek, illetve panaszos a presbitérium adókivetésében megnyugodott.

47. szám. A bihari egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság, Váry Rózsa volt bihari tanítónő fizetési felebbezési ügyében a következő

VÉGZÉST HOZTA:

Az egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság, a beadott felebbezést elutasítja.

Megokolás: Az egyházi törvény 5. tc. 33 §-ának 5-ik pontja szerint mindenemü javadalmi kérdés minden más fórum előzetes döntésének kizárásával elsősorban és egyedül az egyházmegyei közigazgatási bírósági eljárás alá tartozik, már pedig felebbező kifejezetten a bihari presbitérium határozatának felülbirálását kívánja, amely kérelem nyilván törvénytelen.

De nem lehet a kérdéses felebbezésnek címzett beadványt panasznak tekinteni, mert:

1. Ugyanazon törvény 40. és 60, 61. §-aiból kitűnik, hogy a panasz a bíróság elnökéhez adandó be, aki a panaszt közli a panaszlottal azon felhívással, hogy arra 15 nap alatt nyilatkozzék. Kitűnik az iratokból, hogy a felebbezésnek címzett beadványt panaszlottal nem közölték és így panaszlott észrevételeinek megtételéhez nem juthatott;

2. Ugyanazon törvény 80. §-a szerint a bíróság egyházi elnöke az előkészítő eljárás befejezése után olymódon tűz ki határnapot, hogy a feleknek 15, illetve 8 nap álljon rendelkezésére az idézés vételétől a tárgyalás napjáig.

Megállapítható, hogy a tárgyalást kitűző végzés 1927 április 20-án kelt és így a feleknek történt kézbesítés után nem állott rendelkezésükre a törvényben előirt határidő.

Miután pedig a törvényben előirt formaságok a felek jogainak megvédésére szolgáló fontos biztosítékok;

miután az ügyben előkészítő eljárás nem folytatott és az ügy ennek hiányában és főleg panaszlott nyilatkozatának hiányában elbirálására nem alkalmas;

miután az előkészítő eljárás ily panasz esetében kötelező:

az egyházmegyei közig. bíróság az ügyet nem találta érdemi elbírálásra alkalmasnak és így a beadványt végzéssel visszautasította.

48. szám. A bihari ref. egyházmegye fegyelmi bírósága Tarnóczi Lajos bihari lelkésznek Szőke Lajos bihari presbiter elleni fegyelmi panaszos ügyében az alólirott napon és helyen megtartott rendes tárgyalás után és annak eredményéhez képest az alábbi módon hozta meg:

ITÉLETÉT.

Az egyházmegyei bíróság, mint fegyelmi bíróság, mivel az ügyet teljesen bevizsgálnak tekinti s az izgatás, tiszteletlenség és ellenszegülés vádját beigazoltnak látja Szőke Lajos bihari presbitert az egyh. törv. 5. tc. 34. §. 3. 4-ik pontjában ütköző vétségek elkövetése miatt bűnösnek mondja ki és őt az egyh. törv. 5. tc. 34. §. d] és e] pontja alapján presbiteri tisztségétől 2 [két] évre megfosztja és 925 leu eljárási költségek megfizetésére kötelezi.

MEGOKOLÁS.

Az egyházmegyei bíróság az izgatás tényálladékát abban látja megállapíthatónak, hogy panaszlott a presbiteri gyűlésen a költségvetés tárgyalásához egyáltalában nem tartozó olyan lázító beszédet tartott, hogy „addig a tanító kapott államsegélyt, most a lelkész kapja ezt, vegyük el tőle az államsegélyt s adjuk oda a tanítónak“, továbbá „nekem 11 hold földem van, a tiszteletes urnak 32 hold, ha nekem csak fele volna, olyan nagy ur volnék, hogy sen-

kivel sem cserélnék és nem kérnék fizetést". A bíróság úgy találta, hogy a panaszlott alapos ok nélkül, nyilván ellenséges érzülettel viseltetett és viseltetik panaszossal szemben, ami kitünik abból is, hogy a tárgyalás alatt ilyen kifejezést használt, hogy ő „nem fél és nem is békül, sőt nem nyugszik, míg a lelkeszt az egyházközségből el nem távolítja, mert a háta megett 350 koponya áll". A lelkeszi állás lealacsonyítását látja továbbá abban, hogy az elnöklő lelkeszszel feleselve, neki a presbiteri gyűlésen ezeket mondotta: Én nem vagyok a tiszteletes ur hetese, engem nem utasíthat rendre, én fizetem az urat, nekem nem parancsol.

Szőke Lajosnak, fenti tanuvallosok által igazolt és általa a tárgyalás folyamán beismert kifejezései, valamint a presbiteri jegyzőkönyvi kivonatokból megállapítható magatartása teljesen kimerítik a hivatolt tc.-be ütköző fegyelmi vétségeket, ez alapon őt a rendelkező rész szerint kellett büntetni.

Kelt a bihari ref. egyházmegye fegyelmi bíróságának Nagyváradon 1927. április 27-én tartott rendes ülésében.

Major Gyula,
egyházi elnök.

Telegdi József,
világi elnök.

Vadai Béla,
jegyzőkönyvvezető.

Hitelesítették:

Nagyváradon 1927. május 9-én.

Major Gyula,
egyházi elnök.

Telegdi József,
világi elnök.

Dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla,

Balajthy Jenő,
hitelesítők.

A református egyháztageok kötelességei anyaszentegyházunk iránt.

A mi örökkévaló mennyei Atyánk, Istenünk és az Ő szent Fia, az Ur Jézus Krisztus kijelentése alapján, — mely kijelentés édes anyaszentegyházunk örök és megingathatatlan fundamentoma és a Krisztustól rendelt törvényes hatóságaink megbizásából tudtokokra adjuk [ez alkalommal is] az igaz reformátusok kötelességeit, melyek elmulasztása: Isten ellen és anyaszentegyházunk ellen való bűn.

Kötelessége minden igaz reformátusnak:

1. Őszinte szívvel és lélekkel igyekezni a 10 parancsolat megtartására.

2. Őszinte szívvel és lélekkel igyekezni megtartani a Krisztus parancsolatát: „Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből és teljes lelkedből és minden erődből és teljes elmédből; és a te felebarátodat, mint magadat”

3. A mi református anyaszentegyházunkat, annak minden intézményeit, iskoláit egész testi és lelki erejével, teljes odaadásával támogatni, fejleszteni s ezek fentmaradását jószívűből jövő áldozataival, adományaival és zugolódás nélkül beszolgáltatott járulékaival elősegíteni.

4. Az istentiszteleteket szorgalmasan látogatni, az urasztalához járulni, ha csak azoknak elháríthatatlan akadályja nincs, másokat is az azokon való részvételre serkenteni, az egyházi szertartásokat: kereszteleés, esketés, temetés alkalmával igénybe venni.

5. Kint az életben, a családban is igazi vallásos életet élni, mindazokat, akik az Isten törvényeinek megrontói, nevének káromlói: kerülni s amennyiben velök érintkeznek, őket megjobbulásra serkenteni.

6. A gyülekezet által reáruházott tisztségeket és megbizásokat vállalni és azokban lelkiismeretesen eljárni.

7. Gondoskodni gyermekeink vallásos oktatásáról és konfirmálásáról.

8. Jelenteni a lelkipásztornak, ha őt, mint egyháztagot bármi sérelem érte.

9. Alávetni magát az egyházi fegyelemnek, amely abban áll, hogy elfogadja a lelkipásztor és a presbyterek minden igazságos és jóindulatu intését; kényszerítő eszköz nélkül teljesíteni az egyházközségi bíróság ítéleteit.

10. 30 napon belül jelentkezni a lelkészi hivatalban, amikor beköltözött a községbe, vagy ha kiköltözni akar abból.

Aki ezeket a kötelességeket nem teljesíti, egyházunk törvényeibe ütköző fegyelmi vétséget követ el, mely büntetendő.

A bihari ref. egyházmegyei lelkészi gyámintézet ALAPSZABÁLYA.

I. Az intézet neve és ideje.

1. §. A bihari református egyházmegyei lelkészi gyámintézet. Az intézet tartalmának ideje határozatlan.

II. Keletkezése.

2 §. Minthogy az 1895. évben lezárt gyámintézet tagjainak száma hatra szállott, az egyházmegyei közgyűlés a 69—1910. sz. a. jóváhagyott alapszabály 18. §-a értelmében főfelügyeleti jogánál fogva a vagyon kezelést átvette s tekintettel az egyházmegye nyugati részének elválására, 66—1923. sz. határozatával a vagyonleltár elkészítéséről rendelkezett. Ugyancsak az egyházmegyei közgyűlés a lelkészi gyámintézet vagyonának közös kezeléséből származható zavar megelőzése céljából 22—1924 sz. határozatában a vagyon megosztását szükségesnek tartja s a kebeléből kiküldött bizottságot felhatalmazza a vagyonmegosztás eszközlésére; egyben — hatályon kívül helyezvén 61—1895. évi vonatkozó határozatát — a lelkészi gyámintézet megnyitását kimondja.

A kiküldött bizottság abban a reményben, hogy a királyhágómelléki egyházkerületnek az erdélyi egyházkerülettel egy egyetemes lelkészi nyugdíj és özvegy-árva gyámintézet felállítására megindított tárgyalásai eredményre vezetnek, munkálatait éveken át függőben tartotta. Mivel ezek a tárgyalások meghiúsultak, egyházkerületünk önállóan szervezte meg a tervezett intézményt. E mellett azonban az egyházmegyei lelkészi kar 1926. november hó 4. napján tartott értekezletén egy értelemmel úgy nyilatkozott, hogy a szünetelő lelkészi gyámintézetet az alább közölt feltételek és módok szerint 1927. jan. 1-én minden lelkészre kötelezőleg megnyitja. A lelkészi kar határozatát az egyházmegyei közgyűlés 63—1926 sz. a. jóváhagyta.

III. A lelkeszi gyámintézet vagyona.

3. §. Az egyházmegye kétfelé szakadásakor az 1919. évben Lévy Mihály 40,220 leu 78 b., adott át, mely összeg időközben a régi gyámintézet alapszabály szerinti járandóságainak folyósítása mellett 1926 dec. 31. napjáig 53,381 Leira növekedett. Ez az összeg teljes egészében az újból megnyílt lelkeszi gyámintézet vagyonát képezi úgy azonban, hogy a régi gyámintézet életben levő tagjai: Sulyok István nagyváradi, Bokros Benedek hegyközsáldobágyi, Surányi Lajos szalárdi, Major Gyula paptamásii le készek 4000—4000 Lei belépési járulék fizetése alul szerzett joguknál fogva felmentést nyernek.

4. § Az egyházmegye területén ez idő szerint szolgáló lelkeszek: Bagoly Bertalan borsi, Tarnóczi Lajos bihari, Balajthy Jenő biharpüspökii, Könyves János biharszentjánosi, Vadai Béla élesdi, Dankó József fugyii, néh. Konrád Géza fugyivásárhelyi lelkesz özvegye, Szücs László hegyközcsalári, Bódogh János hegyközkovácsii, Kovács Antal hegyközpályii, Szentimrey Dániel hegyközujlaki, Babicsák József kisszántói, Székely Ernő köröskisjenői, Baka Béla mezőtelegi, Nyeste István mezőtelkii, Tunyogi János nagyszántói, Csernák Béla nagyváradi, Kiss Károly nagyváradi velencei [Varga Gedeon nagyváradi vallástanító lelkesz], Paulik Béla nyüvedi, Biró Ferenc örvéni, Holkó József pelbárhidai, Fodor József posalakai, Kádár Miklós pusztajlaki, Kulcsár Endre révi, Barcsa Mihály sitefi, dr. Bodnár Gábor jákóhodosi, Hodor István váradi lelkeszek egyenként 4000 Lei, összesen 108,000 Leit kitevő belépési járuléka.

5. §. Az egyházmegye területén jövőben választandó lelkeszek, kik a gyámintézetnek kötelezett tagjai lesznek az alaptőkéhez 4000 Leinek valutáris értékben megfelelő összeget fizetik belépési járulék címén. [100 Lei zürichi árfolyama ezidőszert 325 svájci frank.]

6. §. A befizetett tőke és évi tagsági díj vissza nem követelhető, még abban az esetben sem, ha a gyámintézeti tag segélyre jogosult utódok hátrahagyása nélkül halna el.

Más egyházmegyébe vagy kerületbe távozó lelkeszek a bihari egyházmegyei lelkeszi gyámintézetnek tagjai nem lehetnek, azonban az általuk belépési járulék és tagsági díj

cimén befizetett összeget kamat nélkül vissza követelhetik és ezt a gyámintézet pénztára visszafizetni tartozik,

IV. Cél.

7. §. A lelkeszi gyámintézet célja: úgy a régi, mint a most belépett tagok özvegyeit és árváit évenként gyámdíjban részesíteni s a királyhágómelléki egyházkerület nyugdíj és gyámintézetének végrehajtó-bizottsága által szolgálatképtelennek minősített s a gyámintézet kötelékébe tartozó lelkesztág részére évi rokkantsági nyugdíjat folyósítani.

V. Jövedelem.

8. §. A lelkeszi gyámintézet jövedelemforrásai:

- a) a tőke évi kamatjövedelme;
- b) a gyámintézeti tagok évnegyedenként előre fizetendő tagsági díjai, mely — tekintet nélkül a lelkeszi javadalom összegére — egyénenként 1927 január 1-től számított évi 1200 Egyezerkettőszáz leu;
- c) az egyházközségek fenntartói járuléka, melynek összege a mindenkor egyházmegyei közigazgatási járulék 25 % a;
- d) az egyházközségekben gyűlt megelőző évi perselypénz 5 % a;
- e) adományok;
- f) az egyházmegyei hatóságok által elítélt lelkipásztoroktól és egyházaktól befolyó büntetéspénzek és rendbirságok fele része.

VI. Segélyezés.

9. §. Minden gyámintézeti tag özvegyének segélye évi 5000 leu; az árvák gyámsegélye három árvánál egyenként évi 1000—1000 leu; az ezenfelülieknél minden főbbi árva 500—500 lei. Egész árvák segélye egy árvánál 2500, kettőnél 4000, — ha kettőnél több egész árva van, minden további árva 1000—1000 leu segélyben részesítendő évenként.

10. §. Minden hivatalának folytatására képtelen gyámintézeti tag évi 5000 leu rokkantsági nyugdíjra jogosult. Elhalálozásuk esetén özvegyeik és árváik a 9. §. szerint segélyezendők.

11. §. Ha a gyámintézeti tag halála vagy munkakép-telensége öt évi szolgálat betöltése előtt következik be, úgy az esetleg hátralékban maradt belépési járulék, mint az öt évig esedékes tagdíj 3 év alatt egyenlő részletekben az özvegyi ellátmányból levonandók.

12. §. Minden gyámintézeti tag halála esetén özvegye vagy árvái 1500 lei temetkezési segélyben részesülnek.

13. §. A gyámintézeti segély évnegyedenként utólagos részletekben folyósítatik. A segélyezett a felvett összegről szabályszerűen kiállított nyugtát ad, melyen az özvegyi állapotot, életben lételt, az árvák életkorát, a leányok férjhez nem menetelét s minden segélyezett erkölcsi magatartását az illetékes lelkész igazolja.

14. §. Az özvegy, illetőleg árvák ellátási igénye a férj, illetőleg az apa halála után az E. T. II. tc. 76. §-ában megállapított kegyeleti félév eltelte után kezdődik; a szolgálatképtelennek nyilvánított lelkészeknél az egyházkerületi nyugdíjintézet végrehajtó-bizottsága által megállapított időben.

15. §. Ha a gyámintézeti pénztár a 9., 10. és 12. §-ban megállapított évjáradékot a jövedelem felhasználható 75 %-ából fedezni nem tudná, a gyámintézeti közgyűlés a segélyek összegét szükség szerint csökkentheti, viszont a jövedelem gyarapodása esetén feljebb emelheti.

16. §. A gyámintézeti segélyezés megszűnik:

I. Az özvegyre nézve:

- a) ha újra férjhez megy,
- b) ha református vallását elhagyja,
- c) ha erkölcstelen életet folytat,
- d) ha férjét hűtlenül elhagyja, kivéve azt az esetet, mikor az együtt nem élés polgári bíróság által igazolva, nem az ő hibájából következett be,
- e) ha meghal.

II. az árvákra nézve:

- a) a fiuknál, ha a 20. életévet betöltik vagy ha már előbb önálló keresetük van, s a leányoknál, ha férjhez mennek vagy állandó hivatali álláshoz jutnak,
- b) ha a református vallást elhagyják,
- c) ha erkölcstelen életet folytatnak,
- d) ha meghalnak

17. §. Ha gyermekes özvegy gyámintézeti taghoz megy újra férjhez, a gyámintézeti évjáradékot a maga személyére nézve elveszti, gyermekei azonban 10. §-ban megszabott segélyt mindaddig élvezik, míg az ellátás feltételei velük szemben megengedik. A második férj elhalása után úgy az első, mint a második házasságból származott gyermekekre nézve a 9. § rendelkezései alkalmazandók.

18. §. Ha a gyámintézeti tag gyermekes özvegyet vesz nőül: ennek első házasságából született gyermekei gyámintézeti segélyezésre nem jogosultak, de ebből a házasságból származott gyermekeinek jogigénye kétségtelen.

19. §. Ha a gyámintézeti tag 60. életévében vagy ezentul nőül, özvegye csak abban az esetben igényelhet gyámintézeti segélyt, hogy ha férjével legalább öt évig házasságban él. Ellenkezőleg csak a házasságuk tartama alatt befizetett tagdíj kamat nélkül számított összegét nyeri végkielégítésképen. De ha mint özvegy nősült meg ebben a korban és előbbi házasságából ellátásra jogosult gyermekei vannak, ezekre nézve a 9. §. nyer alkalmazást.

20. §. Az elhalt gyámintézeti tag tudományos pályán tanulóként levő gyermeke 24. életévéig részesül segélyezésben.

21. §. A keresetképtelen vagy örökös kiskoru árvák életfogytig segélyeztetnek. A segély összegét esetről-esetre a gyámintézeti közgyűlés állapítja meg. Azonban, ha az ilyenek valamely országos vagy felekezeti intézetben állandó és ingyenes elhelyezést nyernek, a segélyezés azonnal megszűnik.

22. §. Azok az intézeti tagok, akik rokkantságra fennforgó okok nemlétében önként elhagyják a lelkeszi pályát, úgy a saját, mint özvegyük és árváik részére gyámintézeti jogigényeiket elvesztik.

23. §. Azok az intézeti tagok, akik önvétségük miatt egyházi bírói ítélettel nyugdíjjogosultság nélkül mozdíttatnak el hivataluktól: saját személyükre segélyezési igényt nem tarthatnak; családjuk részére azonban a gyámintézeti közgyűlés évi segélyt állapíthat meg abban az esetben, ha a család tagjai a családfő vétségében nyilvánvalóan nem részesek. A férj halála után az özvegy és az igényjogosult gyermekekre nézve az alapszabály vonatkozó szakaszai alkalmazandók.

VII. Ügyvitel.

24. §. A gyámintézet feletti főfelügyeleti jogot az egyházmegyei közgyűlés gyakorolja, mely jog az alapszabály megtartása, pénztárkezelés és a jövedelem rendeltetés szerinti felhasználására terjed ki. E végből mindenkor végérvényesen határoz az alapszabályok módosítása és az évi számadások tárgyában. Ha a gyámintézet bármi okból működését felfüggesztené, a gyámintézet vagyonának kezelése az egyházmegyei közgyűlést illeti.

25. §. A gyámintézet ügyeinek közvetlen intézése:

a) közgyűlés,

b) a kezelő választmány hatáskörébe tartozik.

26. §. A gyámintézeti közgyűlés elnöke az esperes, tagjai az egyházmegyei lelkészek, mint belépésre kötelezett tagok és az intézet ügyésze. A közgyűlést az esperes hívja össze és pedig évenként a tavaszi rendes egyházmegyei közgyűlést megelőző napra. Szükség esetén a kezelő választmány, vagy tíz tag írásbeli kérésére is összehívandó. Közgyűlésen minden tag egy szavazattal bir.

A közgyűlés joga és kötelessége az intézet gyarapodását munkálni, kezelő választmányt, pénztárnokot öt évenként választani a választmány eljárását ellenőrizni, az évi tagsági díjakat, valamint az évi segélyeket megállapítani és megváltoztatni — az alapszabályokat újból alkotni, módosítani, végül a választmány intézkedése ellen tett felebbezésekben végérvényesen eljárni.

27. §. A kezelő választmány tagjai: elnök, pénztárnok, két ülnök és jegyző. A választmánynak hivatalból tagja az egyházmegye ügyésze. A választmány elnökét a maga kebeléből választja öt évre.

A kezelő választmány évenként kétszer, a tavaszi és őszi rendes egyházmegyei gyűlés előtt ülést tart: üléséről jegyzőkönyvet vezet, határozatait a gyámint. közgyűlés elé terjeszti. Megállapítja a kihelyezett tőke után számítandó kamatlábat, a tagsági díjak, a kiosztandó segélyek összegét, javaslatot tesz a közgyűlésnek az alapszabályok módosítására, vagy az évi segélyek felemelésére vagy leszállítására. Tavaszi gyűlésén a pénztárnok előző évi számadását s az évi költségelőirányzatot, a kötvények szabályszerűségét, a kölcsönadott összegek megfelelő fedezetét

megvizsgálja s észrevételeivel, véleményével ellátva a közgyűlés elé terjeszti s általában az intézet ügyeinek kezelését felelősség terhe mellett vezeti. A választmány elnökének hatáskörébe tartozik a pénztár vizsgálatának, az értékek számbavételének elrendelése. Az elnöknek joga van sürgős esetekben, felelősség mellett az ügyész meghallgatása után kölcsönt folyósítani; ami azonban a választmánynak bejelentendő.

28. § A pénztárnokot a gyámintézeti közgyűlés választja öt évre.

Jogai: a gyámintézet pénztárába befolyó összegeket átvenni, a választmány által folyósított kölcsönt kifizetni, az esedékes segélyeket kiosztani s a vagyon biztonsága felett őrködni.

Kötelessége: minden bevételt és kiadást pontosan elkönyvelni, igazoló okmányait megőrizni, ezekről évenként rendszeres számadást készíteni, pontos nyilvántartást vezetni, ezt az évvégi zárlat után legkésőbb április 1. napjáig előbb a kezelő-választmány, majd az egyházmegyei számvevőszék elé terjeszteni. Köteles mindennemű segélyt a megszabott időben kifizetni; a kölcsönök után esedékes kamatok befizetését szorgalmazni s a hátralékosokkal szemben haladéktalanul eljárni.

Az intézettel szemben minden ténykedéséért, tisztével való visszaélés, hanyagság, kezelés és vigyázatlanságból eredő károkért vagyoniilag is felelősséggel tartozik.

A pénztárnok évi tiszteletdíja a zárlati tőke-összeg 1 % -a.

29. §. A gyámintézeti vagyon növelése céljából minden tőkepénz lehetőleg kölcsönképen helyezendő el. Ha kölcsönvevő nem jelentkezik, a pénz ideiglenesen takarékpénztárba tétetik.

Kölcsön adható:

a) Kebelbeli egyházaknak jelzáloglekötés vagy a presbyterium $\frac{2}{3}$ többségének jóvállása mellett. A kölcsön folyósításához az egyházi felsőbb hatóság jóváhagyása szükséges.

b) Magánegyeneknek vagy társulatoknak.

Ez utóbbi esetben tehermentes ingatlanokra az érték felerészéig első helyen leendő betáblázás mellett.

Jelzálogilag nem biztosított kötvénykölcsönöknél kölcsönvevő két elfogadható kezet köteles állítani, kiknek

vagyoni képessége, megbízhatósága az illetékes lelkész által igazolandó.

A kölcsön nagyságát mindenkor a kezelőválasztmány határozza meg s dönt a kölcsön megadása vagy megvonása felett. A kölcsönzések feltételeit időről időre a választmány állapítja meg.

Jogában van az adósnek a kölcsönt akár egyszerre, akár részletekben bármikor visszafizetni, azonban az előzetesen befizetett kamatot vissza nem követelheti. A telekkönyvileg biztosított kölcsön után járó be- és kitáblázási költség az adóst terheli.

A tőke felmondását pénztárnok gyakorolja és pedig:

a) ha az adós az esedékes kamatfizetést elmulasztja;
b) ha elhalt vagy hitelét vesztett kezes helyett másik elfogadható kezeset nem állít;

c) ha a pénztárnok a tőkét veszélyeztetve látja.

A felmondott tőke a gyámintézet pénztárába fizetendő. Peres esetekben ügyészi eljárásnak van helye, amikor is a behajtott tőkét és kamatokat az ügyész utalja át a pénztárnoknak. Peres esetekben minden felmerülő eljárási költség a fizetési kötelezettségét nem teljesítő adóst terheli.

30. §. A jegyzőt a gyámintézeti közgyűlés választja, ki a kezelő választmány üléseiről és a közgyűlés lefolyásáról jegyzőkönyvet vezet; az intézet ügyében minden hivatalos okmányt kiállít s az elnökkel együtt aláírva kiad s az intézet okiratait, jegyzőkönyveit megőrzi.

31. §. Az elnök, jegyző, két ülnök tiszteletdíja az évi zárlati tőke 1 %-a, még pedig elnöknek $\frac{1}{2}$ %, többinek $\frac{1}{2}$ % egyenlő felosztásban.

32. §. A gyámintézet ügyésze az egyházmegye választott ügyésze, ki az intézet gyűlésein tanácskozási joggal bír s az intézetet a polgári bíróságok előtt képviseli. Minden kölcsönt folyósítás előtt véleményével tartozik ellátni. Jelzálogbekebelezéseket, peresítéseket teljesít s a peresített adóslevelekről, a per állásáról időnkint a kezelő választmányt tájékoztatja.

Az ügyész a gyámintézet minden ügyében tett eljárásáért erkölcsi és vagyoni felelősséggel tartozik.

Fenti alapszabályt az egyetemes lelkészértekezlet javaslata alapján elfogadta és megerősítette a bihari egyházmegye közgyűlése 1927 április 28-án 28. sz. határozatával.

KONRÁD GÉZA

1868 — 1927.

Azok közé az emberek közé tartozott, akiket valami benső olthatatlan vágy hajt a munkára, akik irtóznak a tétlenségtől, még ha tudják is, hogy a megállás nélküli tevékenységben áldozatképen égne el.

Munkakészségét édesatyjától örökölte, aki Debrecen törvényszékének volt köztisztviselői állású bírójának. A komoly apa mellett felnövekedett komoly szellemű ifjú papi pályára szánván el magát, a theológiát otthon, Debrecenben végezte jeles eredménnyel s a jelesen végzett ifjú a kollégium egyik praeceptor publikusa lett. A kollégiumból távozása után előbb Békésgyulán, majd Nagyváradon segédlelkészkedett, ez utóbbi helyen éveket töltött el Sulyok István lelkész, jelenlegi püspök oldala mellett. Innét vitték Váradlesre, a tréfásan lesi püspökségnek nevezett nagykiterjedésű, több mint husz falut magába ölelő missziói lelkészszékre, ahol emberül megállta helyét s nem szűnt meg a szétszórtságban lakó hiveket meleg szeretettel gondozni, a kétszáz lelket sem számláló központot, Váradlest rendezett viszonyok közé juttatni és felvirágoztatni.

Az igen intelligens, meleg baráti érzésekben gazdag ifjú lelkész hamar megnyerte kollégáinak rokonszenvét s az egyházmegye már az első években megbízásokkal ruházta fel. Előbb számvevő, majd köz- és gyámintézeti pénztárnok, később számvevőszéki elnök és tanácsbíró, ki a rábízottakban mindig nagy hűséggel járt el.

Ez a hűsége fordította feléje az impériumváltozás után alakult új egyházkerület figyelmét, amely 1920 december 14-iki közgyűlésében kerületi titkár és pénztárnok minőségben állította Sulyok István, akkor még püspökhelyettes oldala mellé.

Igy következett be Váradlesről Nagyváradra költözése. A központban csak könnyebben hozzáférhetővé lett.

a szétszórtságban lakó hivei számára, amennyiben azok itt vonaton kevesebb törődéssel és költséggel kereshették föl, mint a vasuti állomástól távol fekvő és nehezen megközelíthető Váradlesen. Egyházkerületi tisztviselő állásában is szigorú pontossággal látta el a lesi körzet missziói munkáját. Azért esett zokon neki, mikor az egyházi élettől távol álló napilapokban tették kifogás tárgyává Nagyváradon lakását.

Egy évvel ezelőtt nem a maga, hanem egyháza magasabb érdekeit tartotta szem előtt, midőn Lest Fugyivásárhellyel cserélte fel, abban a reményben, hogy egyházkerületünket az ország törvényhozó testülete rövid idő alatt elősmeri s akkor a kerület kellőképpen biztosíthatván megélhetését, lemondhat lelkészi állásáról. A kerület múlt évi december 16-iki közgyűlésében alkalmazta véglegesen, de már akkor ágyban fekvő beteg volt.

Október 31-én még elkísérte Püspök urat a szatmárnémeti ünnepségekre, amelyeknek gyönyörű emlékével tért haza. De akik ott látták, már akkor észrevették arcán a közelgő nagybetegség előjeleit. November második felében ágnak esett s többé nem léphette át a püspöki iroda küszöbét. Elfáradt testéből január 18 án hajnali négy órakor szállt vissza lelke az örökkévalóságba.

Egyházkerületét teste összeroppanásáig szolgáló hű és becsületes munkás vala. Azokban az esztendőkhöz, mikor a kerület közigazgatását intéző hivatalban a főjegyző mellett csak ő volt egyedül, sokszor áldozta fel éjszakáit is, csak hogy a lelkésztársak minél előbb hozzájussanak államsegélyükhöz. Nem kimélte magát, nem magának élt. Egyházkerületünk papsága kegyelettel állott meg koporsója felett, kegyelettel gondolhat arra, aki a szolgálat áldozati oltárán elégett s feleségére és leányára a református özvegy papnék és papi árvák szomorú sorsát hagyta bús örökségül. A hű munkás emléke legyen áldott! Övéinek legyen támasza az Ur!

Csernák Béla.

